

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE

VLOGA OSNOVNE ŠOLE PRI PROMETNI VARNOSTI UČENCEV

raziskovalna naloga

Avtorica:
Lidija Podbregar, 3. C

Mentor:
Peter Čepin Tovornik, dipl. zn., dipl. san. inž.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2013

ZAHVALA

Raziskovalna naloga z naslovom Vloga osnovne šole pri prometni varnosti učencev bi bila bistveno drugačna, kot je, če pri njej ne bi nudili pomoči pravi ljudje. Najprej bi se zahvalila mojemu mentorju, gospodu profesorju Petru Čepinu Tovorniku, ki mi je vedno pomagal in si mu nikoli ni bilo težko vzeti časa in vložiti truda v mojo raziskovalno nalogo.

Za pomoč s strokovnim pregledom raziskovalne naloge se zahvaljujem gospe Anamariji Vrhovec, dipl. m. s., mag. manag., ter gospe profesorici Maji Antonič, ki je nalogo slovnično popravila. Zahvaliti se moram tudi gospe profesorici Nini Lobe Selič ter gospodu Mateju Korenu, ki sta pomagala pri tehnični izdelavi naloge. Za prevod povzetka v angleščino se zahvaljujem tudi gospe profesorici Franji Dobrajc. Zahvalo namenim tudi gospe profesorici Smilji Pevec za koordiniranje raziskovalne dejavnosti ter gospe profesorici Suzani Kastelic, ki je odstopila šolsko knjižnico za urejanje raziskovalne naloge.

Brez pomoči osmošolcev in devetošolcev iz Osnovne šole bratov Letonja in ravnateljev osnovnih šol, ki so rešili ankete, ter ravnatelja Osnovne šole bratov Letonja, gospoda Bojana Jurasu, ki mi je bil pripravljen predstaviti varnost njihovih učencev v cestnem prometu na njihovi osnovni šoli, ne bi mogla uspešno raziskati tega področja, zato se vsem iskreno zahvaljujem.

Zahvalila pa bi se tudi gospe ravnateljici profesorici Katji Pogelšek Žilavec za vso podporo in zaupanje v raziskovalno delo.

KAZALO

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA	2
KAZALO	3
KAZALO VSEBINE	3
KAZALO TABEL	4
KAZALO GRAFOV	5
KAZALO SLIK	5
POVZETEK	6
ABSTRACT	7
1 UVOD	8
1.1 OPREDELITEV NAMENA IN CILJEV RAZISKOVALNE NALOGE	8
1.2 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE	8
1.3 METODE DE LA	9
2 TEORETIČNI DEL	10
2.1 KAJ JE PROMETNA VZGOJA?	10
2.2 POMEN PROMETNE VZGOJE	10
2.3 CILJI IN NALOGE PROMETNE VZGOJE	11
2.4 NAČELA PROMETNE VZGOJE	11
2.5 PROMETNA VZGOJA OTROK V DRUŽINI	12
2.6 SESTAVINE POUKA PROMETNE VZGOJE	12
2.6.1 UČITELJ	12
2.6.2 OKOLJE, V KATEREM POTEKA POUK	12
2.6.3 METODE POUKA	13
2.7 PROGRAM PROMETNE VZGOJE V DEVETLETNI OSNOVNI ŠOLI	14
2.8 SVET ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE	14
2.8.1 CILJI IN NALOGE SVETA ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE	15
2.8.2 PROMETNO-VARNOSTNE AKCIJE, KI JIH ORGANIZIRA SVET ZA PREVENTIVO IN VARNOST V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE	15
2.9 PROMETNA UREDITEV OKOLICE ŠOLE	16
2.10 PROMETNO-VARNOSTNI NAČRT ŠOLE	17
2.10.1 KAJ MORA PROMETNO-VARNOSTNI NAČRT VSEBOVATI?	17
2.10.2 KOGA SEZNANITI Z UGOTOVITVAMI IN IZDELANIM PROMETNO-VARNOSTNIM NAČRTOM?	18
2.10.3 OBNAVLJANJE PROMETNO-VARNOSTNEGA NAČRTA	18
3 EMPIRIČNI DEL	19
3.1 VZOREC	19
3.2 ČAS RAZISKAVE	19
3.3 OBDELAVA PODATKOV	19
3.4 REZULTATI RAZISKAVE	19
3.4.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA UČENCEV	20
3.4.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL	34
3.5 ŠTUDIJA PRIMERA	46
3.6 PRIMERJAVA REZULTATOV	47

3.7 PREVERJANJE HIPOTEZ IN RAZPRAVA	48
4 ZAKLJUČEK	50
5 LITERATURA IN VIRI	51
6 PRILOGE.....	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kako najpogosteje prihajaš v šolo?	20
Tabela 2: Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?	21
Tabela 3: Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?	22
Tabela 4: Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?	23
Tabela 5: Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?	24
Tabela 6: Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?	25
Tabela 7: Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?	26
Tabela 8: Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnosti odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu) ?	27
Tabela 9: Katere vsebine so za starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu?	28
Tabela 10: Bi po tvojem mnenju morala šola bolj poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?	29
Tabela 11: Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?	30
Tabela 12: Si v avtomobilu pripneš varnosti pas?	31
Tabela 13: So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?	32
Tabela 14: Ima tvoja torba odsevna telesa?	33
Tabela 15: Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu in, kako se imenuje?	34
Tabela 16: Koliko denarja namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu?	35
Tabela 17: Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?	36
Tabela 18: S katerimi metodami po vašem mnenju bi učence najlažje oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?	37
Tabela 19: Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?	38
Tabela 20: Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?	39
Tabela 21: Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?	40
Tabela 22: Kje vidite največ težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?	41
Tabela 23: Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?	42
Tabela 24: Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?	43
Tabela 25: Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?	44
Tabela 26: Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu?	45

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Kako najpogosteje prihajaš v šolo?	20
Graf 2: Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?.....	21
Graf 3: Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?.....	22
Graf 4: Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?.....	23
Graf 5: Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?	24
Graf 6: Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?	25
Graf 7: Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?	26
Graf 8: Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnosti odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu) ?.....	27
Graf 9: Katere vsebine so za starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu?	28
Graf 10: Bi po tvojem mnenju morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?	29
Graf 11: Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?	30
Graf 12: Si v avtomobilu pripneš varnosti pas?.....	31
Graf 13: So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?.....	32
Graf 14: Ima tvoja torba odsevna telesa?	33
Graf 15: Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu, in kako se imenuje?.....	34
Graf 16: Koliko denarja namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu? ...	35
Graf 17: Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?	36
Graf 18: S katerimi metodami po vašem mnenju bi učence najlažje oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?	37
Graf 19: Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?	38
Graf 20: Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?	39
Graf 21: Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?	40
Graf 22: Kje vidite največ težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?.....	41
Graf 23: Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?.....	42
Graf 24: Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?	43
Graf 25: Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?	44
Graf 26: Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu?	45

KAZALO SLIK

Slika 1: Pogovor z ravnateljem g. Bojanom Jurasom	46
---	----

POVZETEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge z naslovom Vloga osnovne šole pri prometni varnosti učencev je opisan pomen prometne vzgoje, sestavine pouka prometne vzgoje in Svet za preventivo v cestnem prometu.

Osnova za empirični del je bilo 64 anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili učenci Osnovne šole bratov Letonja Šmartno ob Paki (44) ter ravnatelji različnih šol po Sloveniji (20). Rezultati so pokazali, da se učenci najpogosteje (47 %) pripeljejo v šolo z avtobusom in da jih je 38 % zadovoljnih z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo ter 56 % z urejenostjo prometnih površin v okolici šole. 29 % učencev nikoli ne prečka ceste na prehodu za pešce. Ravnatelji navajajo, da je 95 % osnovnih šol vključenih vsaj v en projekt o prometni varnosti. 80 % jih meni, da ima šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o prometni varnosti in 45 %, da bi bilo potrebno v šolo vpeljati še dodatne vsebine iz prometne varnosti.

Ključne besede: osnovna šola, prometna varnost, promet, ravnatelj, preventiva, cestni promet.

ABSTRACT

In the theoretical part of the research entitled The role of primary school in road safety is described the importance of traffic education, the components of traffic education classes and the Council for the prevention of road traffic.

The basis for data processing were 64 questionnaires filled in by pupils of Primary school of brothers Letonja Šmartno ob Paki (44) and principals of various schools in Slovenija (20). The results showed that most pupils (47%) arrive to school by bus and 38% are satisfied with tidiness of bus stops on the way to school and 56% of students are satisfied with the tidiness of traffic areas around the school. 29% of students never cross the road at the pedestrian crossing. Principals say that there are 95% primary schools included in at least one project on road safety. 80% of them believe that the school has sufficient authority on raising awareness of road safety and 45% that it would be required to introduce additional content about road safety into schools.

Keywords: primary school, road safety, traffic, a principal, prevention, traffic road.

1 UVOD

Promet predstavlja enega izmed prednosti sodobne civilizacije. Razvoj avtomobila je omogočil, da smo postali mobilni in da so kraji, ki so nam bili prej nedosegljivi, pred nami kot odprta knjiga. Poleg prednosti pa razvoj spremljajo tudi temne plati, kot so prometne nesreče. Najpogostejši razlogi prometnih nesreč so neprilagojena hitrost, alkoholiziranost, neupoštevanje prometnih predpisov, nepazljivost in malomarnost pešcev ter drugih udeležencev v prometu. Prvi korak na poti k zmanjševanju števila prometnih nesreč je ozaveščenost ljudi, da prometna nesreča ne počiva, da ni nekaj, kar se lahko zgodi le drugim, ampak grožnja, ki na nas preži na vsakem koraku. S preventivnimi akcijami lahko vsem udeležencem v prometu posredujemo znanje in vzorce pravilnega vedenja ter tako bistveno vplivamo na zmanjšanje števila nesreč. Pomembno vlogo pri zagotavljanju prometne varnosti imajo poleg svetov za preventivo, policije in drugih društev tudi starši, ki že od samega začetka svojim otrokom privzgapajo pravila varnega vedenja v prometu. Pri tem sodeluje tudi šola, saj skrb za prometno varnost predvidevajo tudi nacionalni učni načrti. V njih so natančno opredeljene vsebine, s katerimi naj bi učenci spoznali teoretična in praktična znanja o prometu in prometni varnosti. Omeniti moramo tudi, da skrbi za prometno varnost ne izvajamo zato, ker moramo, ampak ker je to naš prispevek k večji varnosti otrok ter večji ozaveščenosti odraslih udeležencev v prometu. Tako si bodo otroci pridobili ustrezno znanje in izkušnje, da bodo lahko v nepredvidljivih prometnih situacijah ustrezno in varno odreagirali.

1.1 OPREDELITEV NAMENA IN CILJEV RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je v teoretičnem delu proučiti literaturo v zvezi s prometno varnostjo in ugotoviti, koliko posamezne osnovne šole naredijo za prometno varnosti svojih učencev in kaj bi še lahko naredili, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev ter s katerimi ukrepi bi lahko šola najlažje vplivala na pravilno ravnanje otrok v cestnem prometu. Pri učencih pa ugotoviti, v koliki meri so zadovoljni z urejenostjo poti v šolo.

Cilj raziskovalne naloge je, da bi vodstvo posameznih osnovnih šol naredilo še več za prometno varnosti svojih učencev, pri učencih pa ozavestiti pomen pravilnega ravnanja v cestnem prometu.

1.2 HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Preden sem razdelila anketne vprašalnike anketirancem, sem si postavila štiri hipoteze, in sicer:

HIPOTEZA 1: Več kot polovica anketiranih učencev meni, da bi se počutili varneje, če bi bil v bližini šole prometni policist.

HIPOTEZA 2: Učencev, ki menijo, da bi šola morala boljše poskrbeti za njihovo prometno varnost, je več kot tistih, ki se s tem ne strinjajo.

HIPOTEZA 3: Vsaj 60 % učencev na svoji torbi nosi odsevna telesa.

HIPOTEZA 4: Vsaj polovica anketiranih ravnateljev meni, da je večina šolskih poti varnih.

HIPOTEZA 5: Polovica ali več anketiranih ravnateljev si želi več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu.

HIPOTEZA 6: Več kot tri četrtine anketiranih ravnateljev meni, da bi morali v osnovnošolski sistem vpeljati vsebine s področja varnosti v prometu.

1.3 METODE DELA

Za raziskovalno nalogo sem uporabila naslednje metode in tehnike dela:

- ❖ študij različne literature,
- ❖ metodo anketnega vprašalnika in
- ❖ študijo primera.

Moje delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- ❖ najprej sem se z mentorjem dogovorila o izbrani temi;
- ❖ nato sem si izbrala ciljne skupine ljudi, ki sem jih želela anketirati;
- ❖ zastavila sem si 6 hipotez;
- ❖ preučila sem literaturo iz različnih virov za podlago teoretičnemu delu;
- ❖ na osnovi namena in zastavljenih ciljev sem sestavila anketna vprašalnika,
- ❖ podala sem se na teren in izvedla pogovor;
- ❖ sestavila sem anketna vprašalnika, za učence s 14 vprašanji ter za ravnatelje osnovnih šol z 12 vprašanji;
- ❖ zbrane podatke sem analizirala in interpretirala;
- ❖ na koncu sem hipoteze potrdila oz. ovrgla.

Pri izdelavi raziskovalne naloge je bila uporabljena deskriptivna metoda s študijem literature. V empiričnem delu raziskovalne naloge se je kot inštrument raziskave uporabil anketni vprašalnik.

Anketiranje je bilo izvedeno med učenci 8. in 9. razreda Osnovne šole bratov Letonja, katerim je bilo postavljenih 14 vprašanj, ter med ravnatelji osnovnih šol po Sloveniji, katerim je bilo zastavljenih 12 vprašanj. V raziskavi je bila uporabljena deskriptivna (opisna) metoda raziskovalnega dela. Podatki so bili zbrani z anketnim vprašalnikom (prilogi 1 in 2). Vsa vprašanja v obeh anketnih vprašalnikih so zaprtega tipa. Določena vprašanja so z možnostjo obrazložitve svojega odgovora. Dve vprašanji sta bila dihotomni z odgovorom da ali ne. Določena pa so kombinacija zaprtega in odprtega tipa, kjer so bili pod vprašanjem navedeni odgovori, pod zadnjo alinejo pa so lahko anketiranci zapisali svoj odgovor, če ga niso našli med navedenimi.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 KAJ JE PROMETNA VZGOJA?

Izraz prometna vzgoja si lahko razlagamo kot skrb za stalno in skrbno načrtovano razvijanje znanj in sposobnosti ter oblikovanje posameznikovega odnosa za varno sodelovanje v prometu pri otrocih, mladostnikih in novih voznikih. Prometno vzgojo v najširšem pomenu razumemo kot uvajanje tehničnih ukrepov in pravnih norm za zagotavljanje varnosti otrok, mladostnikov in šibkejših udeležencev v prometu. S prometno vzgojo zagotavljamo teoretično in praktično znanje otrok, mladostnikov in novih voznikov, ki je potrebno za sodelovanje v prometu kot pešci, kolesarji in vozniki ter oblikujemo posamezne vrednote varnega sodelovanja, ki se izražajo v vedenju in ravnanju v prometu. (Žlender, 1997)

Prometna vzgoja ni samostojen učni predmet, ampak je umeščena v učne načrte predmetov spoznavanje okolja, naravoslovje, tehnika in tehnologija ter v skoraj vse učne predmete skozi vsa leta šolanja v osnovni šoli. (Lazović, 2007)

Prometna vzgoja je torej sestavni del vzgojnih vsebin, ki jih razvijajo šole v sodelovanju s starši, sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, raznimi društvi, policijo in drugimi organizacijami. Najpomembnejšo vlogo za njeno uspešnost pa prepisujemo staršem otrok z njihovo pomočjo otroku, poukom in zgledom. (Žlender 1997)

2.2 POMEN PROMETNE VZGOJE

Prometna vzgoja je pomemben dejavnik varovanja življenja otroka ter prispevek k otrokovi celotni vzgoji. Svet prometa smo ustvarili odrasli za odrasle, vanj pa se vsak dan vključujejo tudi otroci. Tako se srečujemo z nevarnostmi v prometu, z vsako njegovo tehnično strukturo, s prometnim jezikom ter s pravili vedenja v prometu. Zaradi značilnosti v otrokovem psihosocialnem in telesnem razvoju pa se ne more samostojno vključevati v prometni vsakdan. Zato potrebuje pomoč, nasvete, vodenje in nadzor odraslih. (Glogovec, 1996)

Prometna vzgoja se prične že v zgodnjem otroštvu in poteka vse življenje. Odrasli smo s svojim vedenjem in ravnanjem otroku vzor, model za njegovo lastno ravnanje. Otroci nas opazujejo, posnemajo, se od nas učijo. Vsaka prometna situacija, v kateri se otrok znajde, je zanj pomembna učna ura. Če ga pri tem še spodbujamo k opazovanju nas samih in drugih odraslih, vozil ter prometno urejenega okolja, bo otrok počasi, a vztrajno spoznaval promet, pravila in zahteve, jih postopno sprejemal in se po njih ravnal. Tako si pridobiva znanje, izkušnje in razvija spretnosti, sposobnosti in navade. Otroka pred prometom in v prometnih okoliščinah ne strašimo, temveč mu pomagamo, da ga spozna v čim bolj varnih okoliščinah in ga postopoma čim bolj razume. Tudi ob otrokovih napačnih ravnanjih ga ne grajamo ali celo kaznujemo. Povejmo in pokažimo mu, kakšno je pravilno ravnanje, razložimo mu, kaj je pravilno ravnanje, kaj je napačno in kakšne bi bile morebitne posledice napačnega ravnanja. Odrasli moramo kot vzor otrokovega vedenja v prometnih situacijah vedno ravnati kulturno, v skladu s prometnimi pravili in predpisi. (Glogovec, 1996)

2.3 CILJI IN NALOGE PROMETNE VZGOJE

Boj za večjo prometno varnost poteka (Levičnik, Marjanovič Umek in Polič, 1986) predvsem v treh smereh:

- ❖ spreminjanje prometnega vedenja otrok;
- ❖ spreminjanje prometnega vedenja drugih prometnih udeležencev, predvsem voznikov in
- ❖ spreminjanje prometne situacije.

Razvijati moramo vse tri smeri, saj ena brez druge niso učinkovite.

2.4 NAČELA PROMETNE VZGOJE

Prometna varnost, še posebej prometna varnost otrok v Sloveniji, še ni dovolj razvita. Promet ogroža prav vsa mlado generacijo, od otrok do mladostnikov, starejši mladostniki pa že sami postanejo dejavnik ogrožanja. Zato obstajata dve osnovni načeli prometne vzgoje :

- ❖ oblikovanje in ohranjanje varnega vedenja v prometu pri učencih in dijakih,
- ❖ osvajanje moralnih norm, pomembnih za varno odvijanje prometa.

Obenem morajo učenci spoznati družbeni pomen prometa in njegovo vlogo v razvoju družbe, onesnaževanju okolja itd. Da bi bil program prometne vzgoje v nižjih razredih (1. triada) uspešen, mora ustrezati več zahtevam. V višjih razredih se poudarek postopno vse bolj nagiba k odgovornemu vključevanju v promet in osvajanju ustreznih prometnih norm, ki so sledeče:

- ❖ Učinkovit je tisti program, ki se omeji na prometne naloge, ki jih otroci pogosto izvajajo, in tiste, ki so zanje najbolj nevarne (npr. prečkanje ceste med parkiranimi avtomobili).
- ❖ Prometna vzgoja majhnih otrok naj ima cilj predvsem za pridobivanje spretnosti in ne pridobivanje znanj.
- ❖ Osredotočiti se moramo na tista vedenja, s katerimi otroci še ne razpolagajo v svojih vedenjskih sporedih. Mnogi programi so neučinkoviti preprosto zato, ker otroke učijo to, kar že dobro znajo.
- ❖ Okolje, kjer potekajo vaje, naj bo realno, saj nadomestki niso učinkoviti.
- ❖ Del učnega programa morajo predstavljati motnje, saj se mora otrok vesti pravilno tudi, če ga nekaj zmoti.
- ❖ Stvarna vaja bo učinkovita šele s pomočjo pozitivne spodbude, tj. z nagrajevanjem (npr. pohvalo) pravilnega vedenja, ne pa s kaznovanjem napačnega.
- ❖ Nujno je sodelovanje s starši, saj zahteve učinkovitih programov presegajo zmožnost šole. (Jakelj, 2012)

2.5 PROMETNA VZGOJA OTROK V DRUŽINI

V prometu se otroci najprej pojavljajo v naročju staršev in drugih odraslih oseb ali v otroških vozičkih. Mnogi otroci postanejo že zelo zgodaj tudi sopotniki v motornih vozilih. Takoj, ko shodijo, pa postanejo pešci in to ostanejo celo življenje. Od vsega začetka jim ob strani stojijo starši. Prav starši so najpomembnejši vzgojitelji otrok, saj jim že od rojstva omogočajo in nudijo vse pogoje za razvoj, ljubezen, varnost in zaščito, spodbude in zglede za ravnanje ter jih postopoma seznanjajo z najbližjim okoljem. (Levičnik, Marjanovič Umek, Polič, 1986; Fošnarič, 2003)

2.6 SESTAVINE POUKA PROMETNE VZGOJE

2.6.1 UČITELJ

Prometno vzgojo poučujejo učitelji, včasih, vendar bolj po redko, pokličejo na pomoč tudi kakšnega strokovnjaka, policista, zdravnika....Vse bolj pa se uveljavlja mnenje, da mora šola v ta proces vključiti tudi starše otrok, kajti brez njih nekaterih vsebin prometne vzgoje sploh ni možno posredovati učencem. Da pa bi bili starši čim bolj učinkoviti, morajo biti tudi sami ustrezno poučeni, kajti v nasprotnem primeru lahko pride do zmedenosti otroka. Medtem ko so učitelji omejeni na razred, toda imajo na voljo različna avdiovizualna sredstva, filme, diapozitive, računalnike itd., imajo starši edinstveno možnost, da so redno z otroki v pravi prometni situaciji. Te možnosti pa se žal velikokrat ne zavedajo in je ne znajo izkoristiti. Starše je treba že na začetku šolskega leta motivirati in seznaniti z njihovimi nalogami. Predstaviti jim moramo vaje, in smisel le-teh, ki naj jih izvajajo z otroki. "Začetek vključevanja staršev v prometno vzgojo se začne že z ugotavljanjem tega, koliko dopuščajo svojim otrokom vključevanja v promet. To je predvsem odvisno od starosti otroka, okolja (npr. vas, predmestje, mesto), gostote prometa, letnega časa..." (Levičnik, Marjanovič Umek, Polič, 1986). Zato morajo učitelji:

- ❖ obvestiti o težavah otrok v prometu;
- ❖ jim dati podrobna navodila o vsebinah in metodah prometne vzgoje;
- ❖ jih prepričati o pomenu in motivacijski vrednosti prometne pohvale;
- ❖ jim pojasniti potrebo po opazovanju in spremljanju vedenja njihovih otrok. (Levičnik, Marjanovič Umek, Polič, 1986)

2.6.2 OKOLJE, V KATEREM POTEKA POUK

Prometna vzgoja lahko poteka v različnih okoljih, in sicer v učilnici, na šolskem dvorišču, igrišču, v parku, na ulici ali na cesti. V grobem, glede na okolje in dejavnost, ki jo opravljamo, lahko ločimo naslednje situacije (Levičnik, Marjanovič Umek, 1986; Fošnarič 2003):

1. resnična ali stvarna prometna situacija: kadar pouk poteka na cesti, kjer teče vsakdanji promet;
2. resnična ali stvarna cestna situacija: kadar pouk poteka na cesti, po kateri je promet zaprt (zaradi varnostnih razlogov);
3. delno resnična ali polstvarna situacija: kadar so ceste in promet simulirani kot npr. v prometnih parkih, ki predstavljajo pomanjšane posnetke stvarne situacije;

4. simulirane cestne situacije: kadar je predstavitev prometa zelo abstraktna, npr. na šolskem dvorišču;
5. razred: kadar ne simuliramo prometne situacije, lahko delo poteka v razredu, uporabljamo lahko določene medije, ki stvarno ponazarjajo prometno situacijo.

Raziskave so pokazale, da je najbolj učinkovit pouk, ki poteka v stvarni prometni situaciji. Kajti po učenju v takem prometnem okolju otroci veliko bolj izkazujejo pravilno vedenje kot pri učenju v drugih okoljih. Zelo učinkovita je tudi kombinacija prometne situacije s prometnim parkom, ki sam zase ni preveč učinkovit. To velja zlasti za mlajše otroke, tako za vedenje pešcev kot za učenje kolesarjenja. Tudi pouk v cestni situaciji je bolj učinkovit kot pouk v prometnem parku, na šolskem dvorišču ali v razredu. Omenjene oblike so očitno primerne le za dopolnitev, za uvodne vaje. Pouk v prometnem parku je pri šestletnih, ne pa več pri sedemletnih, otrocih bolj učinkovit kot pouk v razredu. Pouk v razredu je primeren za pridobivanje ustreznih znanj o prometu. Njegova učinkovitost se z uporabo avdiovizualnih sredstev veča. (Levičnik, Marjanovič Umek, 1986)

2.6.3 METODE POUKA

Učne metode oz. metode pouka so znanstveno in praktično preverjeni načini učinkovite komunikacije med učiteljem in učenci na vseh stopnjah učnega procesa. Njihova izbira je odvisna od več dejavnikov (učna vsebina, tip učne ure, učni cilji, razvojna stopnja učencev, razvitost različnih sposobnosti in spretnost učencev, gmotno-tehnična podlaga, število učencev v razredu, lokacija šole, čas, ki je na voljo, učiteljeva osebnost). Praksa kaže, da je učni proces uspešen le, če se uresničuje z različnimi učnimi metodami in ne le z uporabo ene od njih. (Tomič, 1999)

Pouk prometne vzgoje ne more biti tak, kot je npr. pouk matematike, slovenščine... Pri tradicionalnem pouku gre največkrat za besedno razlago, ki se širi v demonstracije ustreznih vsebin, pogosto z avdiovizualnimi sredstvi. Pri prometni vzgoji, ko nam gre najprej za spremembo vedenja, pa se kaže potreba po praktičnih vajah. (Levičnik, Marjanovič Umek, 1986) Pri prometni vzgoji ločimo (Tomič, 1999; Levičnik, Marjanovič Umek, 1986) naslednje metode:

1. besedna razlaga,
2. demonstracija,
3. praktične vaje,
4. metode preoblikovanja vedenja.

Besedna razlaga je skoraj vedno potrebna, saj moramo učencem posredovati različna besedna navodila. S pomočjo te metode je učna snov zelo sistematično in pregledno obarvana. Toda tak pouk sam zase ne vpliva na varnejše vedenje otrok v prometu. "Praktične vaje so zdaleč najbolj učinkovite." (Levičnik, Marjanovič Umek, 1986)

Demonstracije so pri prometni vzgoji prisotne zlasti, kadar gre za učenje psihomotoričnih ali zaznavno-gibalnih spretnosti in veščin. Gre za neposredno izvajanje tega, kar se otrok uči. Preproste in kratke situacije, pojave in dejavnosti demonstriramo v celoti, sestavljene pa po delih. Prikazanje po delih mora potekati sistematično in postopno. Na koncu demonstriramo

pojav v celoti, kot je v resničnosti. (Blažič, M., Ivanuš Grmek, M., Kramar, M., Strmčnik, F., 2003)

Vedenjsko preoblikovanje je zelo učinkovito. Ponavadi je povezano s praktičnimi vajami in prikazi, saj moramo otroku nadzorno pokazati, kakšno je pravilno vedenje. Prikazi so lahko tudi prek filmov, ki morajo biti korektno pripravljene, imeti dobre komentarje, prikazati želeno vedenje. Mlajši, kot so otroci, več praktičnih vaj potrebujejo, starejši, kot so, bolj so uporabni prikazi in besedna razlaga. Prikazi učitelja so veliko manj učinkoviti kot ustrezni filmski prikazi, diapozitivi... (Levičnik, Marjanovič Umek, 1986)

Najbolj učinkovit postopek je postopek praktične vaje v stvarni prometni situaciji, dopolnjene z demonstracijami, besednimi navodili, filmi, razpravami... Učinkovitost dopolnilnih gradiv pa je odvisna od njihove vsebine in prilagojenosti otrokovega razvoja. "Prav tako moramo vedeti, da z določenimi sredstvi dosežemo ene in z drugimi spet druge cilje." (Polič, Zabukovec, Žlender, 1996)

2.7 PROGRAM PROMETNE VZGOJE V DEVETLETNI OSNOVNI ŠOLI

Prometna vzgoja je bila kot med predmetno področje do sedaj v programih osnovne šole prisotna na premalo sistematičen in celovit način. Zaradi svoje narave zahteva interdisciplinaren pristop in aktivne metode dela, take, ki vodijo v varno vedenje in spoštovanje ter upoštevanje drugih ljudi. Interdisciplinaren pristop zahteva med predmetno usklajenost, posebno zato, ker bi neskladne vsebine in dejavnosti lahko vodile v pojmovno zmedo. Zahteva pa tudi vzgojno usklajenost dejavnikov učenčevega socialnega okolja (staršev, učiteljev, policije in drugih), saj bi neusklajenost vodila v vedenjsko zmedo. Potrebno je povezovati obstoječe teme in prvine v predmetniku, preprečiti podvajanje in pretirano razdrobljenost v obravnavi prometno-varnostnih vprašanj pri posameznih predmetih ter obenem usmeriti, v sklopu za posamezen predmet običajnih vsebin, pozornost na njihovo uporabo v prometu (npr. pri fiziki ob obravnavi trenja omeniti zlizane gume, pri zgodovini omeniti zgodovino prometa in njihovo družbeno vlogo itd.). Prometna vzgoja pa mora ob izobraževanju o prometu in vzgoji za varno udeležbo vanj v kar največji meri, posebno v prvih treh razredih, potekati tudi v stvarnih prometnih razmerah. Le-te namreč edine omogočajo učinkovito usposabljanje za spoprijem z zahtevami sodobnega prometa. (Jakelj, 2012).

2.8 SVET ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE

Pomembno vlogo pri zagotavljanju prometne varnosti pri nas ima Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije. Svet deluje kot samostojno telo od leta 1972, prve organizirane oblike preventivnega dela pa segajo v leto 1954. Pri svojem delu sodeluje s članicami, ministrstvi in drugimi vladnimi službami, delovnimi telesi Državnega zbora Republike Slovenije, organi lokalnih skupnosti, javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in združenji ter gospodarskimi subjekti, ki delujejo na področjih, pomembnih za varnost v cestnem prometu. V skladu z zakonskimi nalogami in pooblastili Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Republike Slovenije ter finančnimi možnostmi izvaja Svet akcije in

programe, namenjene prometni vzgoji otrok in mladostnikov, najšibkejših skupin udeležencev, in akcije, ki opozarjajo na najpomembnejše dejavnike tveganja v prometu (prehitra vožnja, vožnja pod vplivom alkohola, uporaba zaščitnih izdelkov, kot so čelade, otroški sedeži, varnostni pasovi) (Jakelj, 2012).

2.8.1 CILJI IN NALOGE SVETA ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE

Cilj je izboljšati prometno varnost v Sloveniji pri vseh udeležencih v prometu, še posebej varnost otrok in mladostnikov, ter približati Slovenijo razvitim evropskim in drugih državam, tako glede varnosti kot tudi programov in ukrepov, s katerimi to varnost dosegajo. (Jakelj, 2012)

Naloge Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (Jakelj, 2012) so:

- ❖ skrbi za koordinacijo izvajanja programov za varnost cestnega prometa, ki zahtevajo sodelovanje državnih organov, lokalnih skupnosti, drugih organizacij, civilne družbe in strokovnjakov,
- ❖ sodeluje pri oblikovanju politike na področju varnosti cestnega prometa,
- ❖ sodeluje z raziskovalnimi in vzgojno-izobraževalnimi zavodi, gospodarskimi organizacijami in združenji, državnimi organi ter s posameznimi znanstvenimi delavci in strokovnjaki, društvi in združenji, ki se ukvarjajo s področji, pomembnimi za varnost prometa,
- ❖ razvija in pospešuje prometno vzgojo in dodatno izobraževanje udeležencev v cestnem prometu, razvija posamezne programe in skrbi za njihovo uresničenje,
- ❖ izdaja in razširja prometno-vzgojne publikacije in druga gradiva,
- ❖ skrbi za promocijo programov in akcij za varnost cestnega prometa,
- ❖ organizira in opravlja analitsko in raziskovalno delo, spodbuja raziskovalno delo in izdaja strokovna mnenja s področja varnosti cestnega prometa,
- ❖ organizira in razvija mednarodno sodelovanje na področjih varnosti v cestnem prometu,
- ❖ organizira razprave, strokovna posvetovanja, predavanja, delavnice, razstave in predstavitve s področja varnosti cestnega prometa,
- ❖ pomaga pri delu svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu na lokalni ravni.

2.8.2 PROMETNO-VARNOSTNE AKCIJE, KI JIH ORGANIZIRA SVET ZA PREVENTIVO IN VARNOST V CESTNEM PROMETU REPUBLIKE SLOVENIJE

2.8.2.1 ZAČETEK ŠOLSKEGA LETA

Med prometno-preventivnimi akcijami, ki potekajo v osnovnih šolah, je ena najpomembnejših prav akcija Začetek šolskega leta. V okviru Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa ga koordinira Ministrstvo za šolstvo in šport RS, v obdobju od 31. avgusta do 15. septembra potekajo vsako leto razne preventivne aktivnosti. Celoten sklop ukrepov na začetku šolskega leta je razdeljen na:

- ❖ ukrepe na področju infrastrukture (urejanje varnih šolskih poti, prehodov za pešce),
- ❖ preventivne in vzgojne akcije različnih organizacij,

- ❖ represivne in preventivne ukrepe policije in
- ❖ informiranje in spodbujanje dela medijev. (Jakelj, 2012)

V akciji se posebej ureja skrb za začetnike, ki prvič stopajo na šolske poti in ne poznajo vseh nevarnosti, pa tudi skrb za ostale učence, ki se po dolgih počitnicah vračajo v šole razigrani in je potrebno kar nekaj dni, da ponovijo pravila in zahteve za varno ravnanje v prometu. (Jakelj, 2012)

Večina aktivnosti poteka na lokalni ravni, saj je potrebno za vsako šolo posebej preveriti urejenost šolskih poti in poiskati rešitve bodisi z organiziranimi šolskimi prevozi otrok, ki nimajo varnih poti, bodisi z ureditvijo poti, da postane bolj varna. (Jakelj, 2012)

Aktivnosti ob začetku šolskega leta vsako leto vključujejo tudi izjemno pomembno varovanje otrok na šolskih poteh. Prostovoljci pomagajo učencem pri prečkanju ceste na nevarnejših odsekih in s svojo prisotnostjo opozarjajo voznike na posebej previdno vožnjo v okolici šolskih poti. S svojim delom pomagajo policiji pri zagotavljanju varnosti otrok in prispevajo, da so začetki šolskega leta, kljub večji rizičnosti, saj so otroci po daljših počitnicah še vedno razigrani, spremenijo se prometni tokovi, poleg tega pa so na poteh začetniki, ki ne poznajo vseh pasti šolskih poti in zaradi starosti ne zmorejo vseh zahtev sodobnega prometa, še vedno varni. (Jakelj, 2012)

2.8.2.2 ŠOLSKA PROMETNA SLUŽBA

Svet spodbuja delovanje šolske prometne službe učencev in odraslih, ki na nevarnejših mestih in prehodih v okolici šole pomagajo učencem pri prečkanju ceste. Šolska prometna služba je organizirana v okviru šole. Svet zagotavlja usmeritve za delo in skupaj s policijo tudi programe usposabljanja za učence in prostovoljce. Pri delu nosijo posebne oznake (rumen telovnik, učenci tudi rumene narokavnike), da so lažje opazni in prepoznavni. (Jakelj, 2012)

2.9 PROMETNA UREDITEV OKOLICE ŠOLE

Pomembna preventiva pri preprečevanju nesreč otrok je tudi premišljena prometna ureditev okolice šole, ki sama po sebi odstrani marsikatero možnost za prometno nesrečo. Pravil, kako urediti okolico šol, ni. Razmišljamo lahko o prednostnih in neprednostnih cestah, prometni signalizaciji, talnih označbah, umirjanju prometa, ureditvi parkiranja, označevanju vrtca in šole, označevanju igrišča ter označevanja otrok, kadar so na prometnih površinah. Doseči želimo, da bodo otroci ob vhodih in izhodih iz vrtca in šole, ob neposrednem okolju igrišč, čim bolj varni. (Glogovec, 1996)

2.10 PROMETNO-VARNOSTNI NAČRT ŠOLE

Varna šolska pot je eden izmed pogojev, s katerimi zagotavljamo večjo varnost otrok v cestnem prometu. Zakon o varnosti cestnega prometa pravi, da smejo otroci samostojno sodelovati v prometu šole, ko so se starši oz. drugi zastopniki otroka prepričali, da so otroci sposobni razumeti nevarnosti v prometu in da so seznanjeni s prometnimi razmerami na prometnih površinah. Otroci morajo imeti na poti v vrtec ali v prvi razred osnovne šole ter domov spremstvo. (Jakelj, 2012)

Osnovne šole vsako leto pred začetkom pouka pregledajo šolske poti, prometno situacijo v njihovem okolju ter na podlagi ugotovitev izvedejo vse potrebno za večjo varnost otrok, in sicer: obnovo prometne signalizacije, različne tehnične ukrepe za umirjanje prometa, odstranjevanje ovir za dobro preglednost v križiščih in pred prehodi za pešce ter druge tehnične ukrepe za večjo varnost pešcev. Na prvih roditeljskih sestankih morajo učitelji starše opozoriti na najpogostejša nepravilna vedenja, nevarnosti in pravilno ravnanje otrok v prometu. (Jakelj, 2012)

»Načrt varnih šolskih poti se izdela na podlagi zemljevida določenega šolskega okoliša. V ta zemljevid na podlagi preučitve dejanske prometne situacije, podatkov o prometnih nesrečah, pogovora z učenci ter rezultatov ankete za starše označimo poti, kjer učenci hodijo v šolo. Z rdečo barvo označimo tiste dele poti in mesta, ki so nevarna. Na podlagi tega načrtamo v zemljevid poti, kjer so učenci pešci bolj varni ter jih označimo z zeleno barvo. Varne šolske poti lahko označimo tudi v dejanski prometni situaciji (na primer s srčki, puščicami, itd.), kar bo otrokom v pomoč pri uporabi poti. Učitelji skupaj z učenci varne poti prehodijo, razložijo oziroma se z njimi pogovorijo, zakaj so varne in razložijo njihov pomen.« (Jakelj, 2012)

Na podlagi pregleda varnih šolskih poti učence opozorimo na nevarna mesta in na ustrezno vedenje v določeni nevarni situaciji. Za izdelavo načrta varnih šolskih poti potrebujemo različne podatke o gostoti prometa, o nevarnih mestih, kjer so se že zgodile prometne nesreče ali so pogosto skoraj nesreče, kjer so pogoste kršitve prometnih predpisov, kjer otroci hodijo v šolo itd. Te podatke pridobimo s sodelovanjem policije, staršev, otrok, prometnih strokovnjakov sveta preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter šole. (Jakelj, 2012)

2.10.1 KAJ MORA PROMETNO-VARNOSTNI NAČRT VSEBOVATI?

Načrt varnih poti (Jakelj, 2012) mora vsebovati:

- ❖ anketo za učence, starše in učitelje z obdelanimi podatki,
- ❖ poročilo policijske postaje o prometni varnosti v šolskem okolju,
- ❖ načrt šolskega okoliša z opisom,
- ❖ načrt inventarizacije prometne signalizacije,
- ❖ načrt nevarnih mest,
- ❖ slike in skice nevarnih mest,
- ❖ načrt varnih šolskih poti.

Potrebne podatke za izvedbo prometno-varnostnega načrta pridobimo na več načinov (Jakelj, 2012):

- ❖ Od policije lahko pridobimo za nekaj let podatke o prometnih nesrečah in mestih nesreč, pogostih kršitvah, neustreznem ravnanju udeležencev v prometu.
- ❖ Starše in otroke anketiramo o tem, kje in na kakšen način otroci prihajajo najpogosteje v šolo, s katerimi težavami se na tej poti srečujejo, kaj jih ogroža in kako vidijo, da bi morda lahko prometno varnost izboljšali.
- ❖ Pridobljene podatke zberemo in naredimo splošen pregled situacije.

2.10.2 KOGA SEZNANITI Z UGOTOVITVAMI IN IZDELANIM PROMETNO-VARNOSTNIM NAČRTOM?

Z načrtom varnih šolskih poti morajo biti seznanjeni starši učencev, saj lahko tudi sami dodatno usposobijo otroke za varno vedenje na poti v šolo. To velja zlasti za starše prvošolcev in drugošolcev. Starši naj s svojimi otroki večkrat prehodijo varno pot od doma do šole še pred začetkom šolskega leta. Izdelan načrt varnih šolskih poti mora biti obešen na vidnem mestu v šoli, da si ga lahko vsi učenci, starši in drugi obiskovalci ogledajo. (Jakelj, 2012)

2.10.3 OBNAVLJANJE PROMETNO-VARNOSTNEGA NAČRTA

Načrt varnih šolskih poti obnavljamo vsako leto. Po nekaj letih ali ob vsaki večji spremembi prometne situacije pa ga moramo ponoviti in na novo izdelati in zarisati. (Jakelj, 2012)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za izdelavo raziskovalne naloge je bilo 64 anketnih vprašalnikov. 44 anketnih vprašalnikov so izpolnili učenci Osnovne šole bratov Letonja Šmartno ob Paki (v nadaljevanju OŠ bratov Letonja), od tega 20 učenci osmih razredov ter 24 učenci devetih razredov. 20 anketnih vprašalnikov pa so izpolnili ravnatelji različnih osnovnih šol po Sloveniji.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Učenci OŠ bratov Letonja so anketni vprašalnik izpolnjevali od 12. 2. 2013 do 14. 2. 2013, ravnatelji Osnovnih šol pa v mesecu januarju in februarju. Dovoljenje za anketiranje učencev sem pridobila od ravnatelja g. Bojana Juras na dan pogovora z njim.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Pridobljene izpolnjene anketne vprašalnike sem razvrstila in grafično obdelala. Grafe sem izdelala s pomočjo programa Microsoft Word. Odstotkovno sem obdelala vsako vprašanje posebej in rezultate prikazala s tabelami in grafi.

3.4 REZULTATI RAZISKAVE

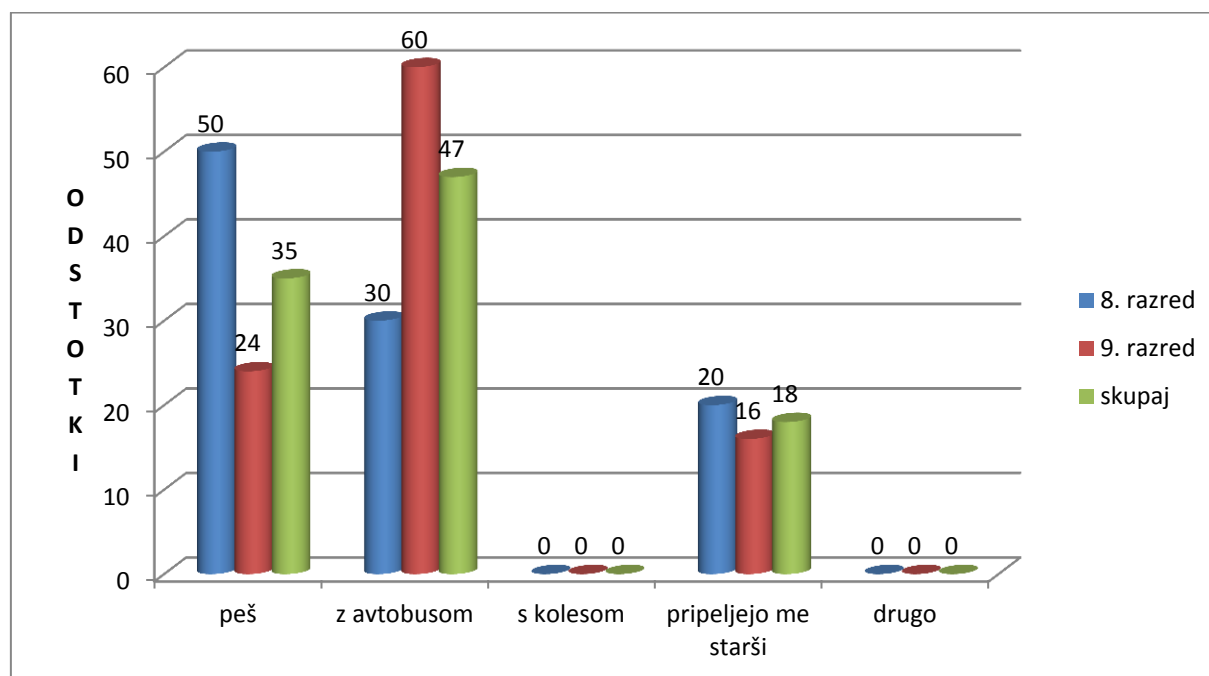
Naslednje strani prikazujejo analizo anketnega vprašalnika z tabelami in grafi.

3.4.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA UČENCEV

1. Kako najpogosteje prihajaš v šolo?

Tabela 1: Kako najpogosteje prihajaš v šolo?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
peš	10	50	6	24	16	35
z avtobusom	6	30	15	60	21	47
s kolesom	0	0	0	0	0	0
pripeljejo me starši	4	20	4	16	8	18
drugo	0	0	0	0	0	0

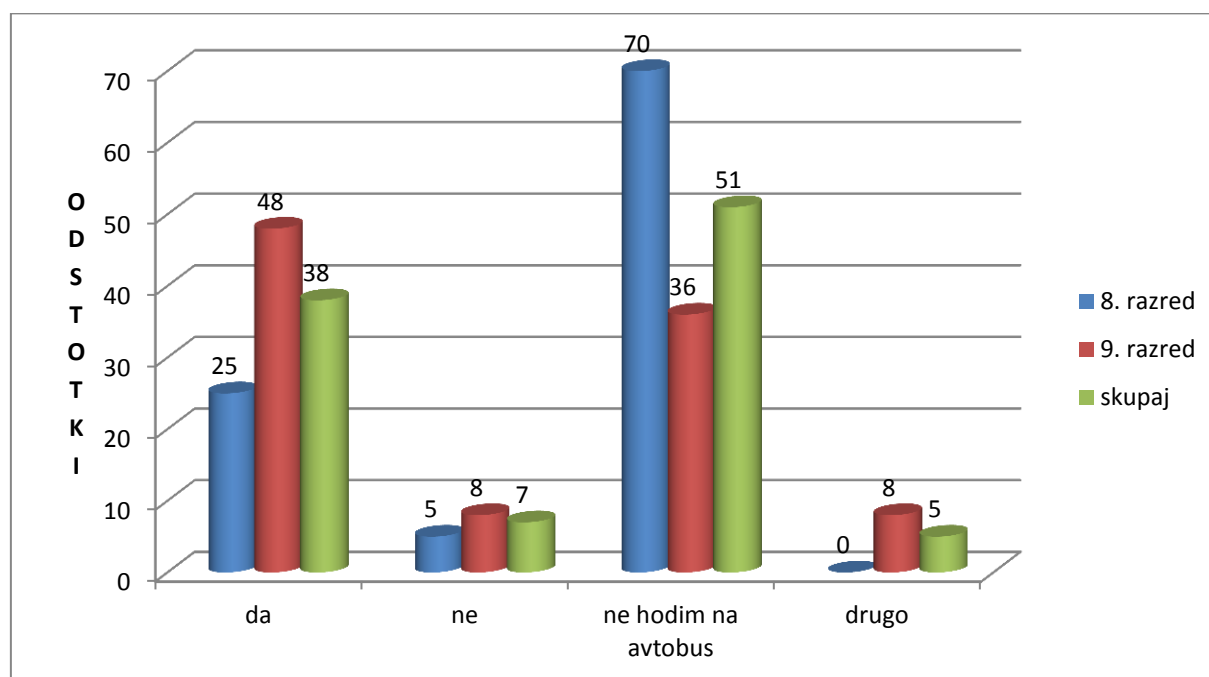
Graf 1: Kako najpogosteje prihajaš v šolo?

Polovica učencev 8. razreda prihaja v šolo peš, učenci 9. razreda pa najpogosteje (60 %) prihajajo z avtobusom. Če vzamemo skupaj učence 8. in 9. razredov, le-ti najpogosteje v šolo prihajajo z avtobusom.

2. Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?

Tabela 2: Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	5	25	12	48	17	38
ne	1	5	2	8	3	7
ne hodim na avtobus	14	70	9	36	23	51
drugo	0	0	2	8	2	4

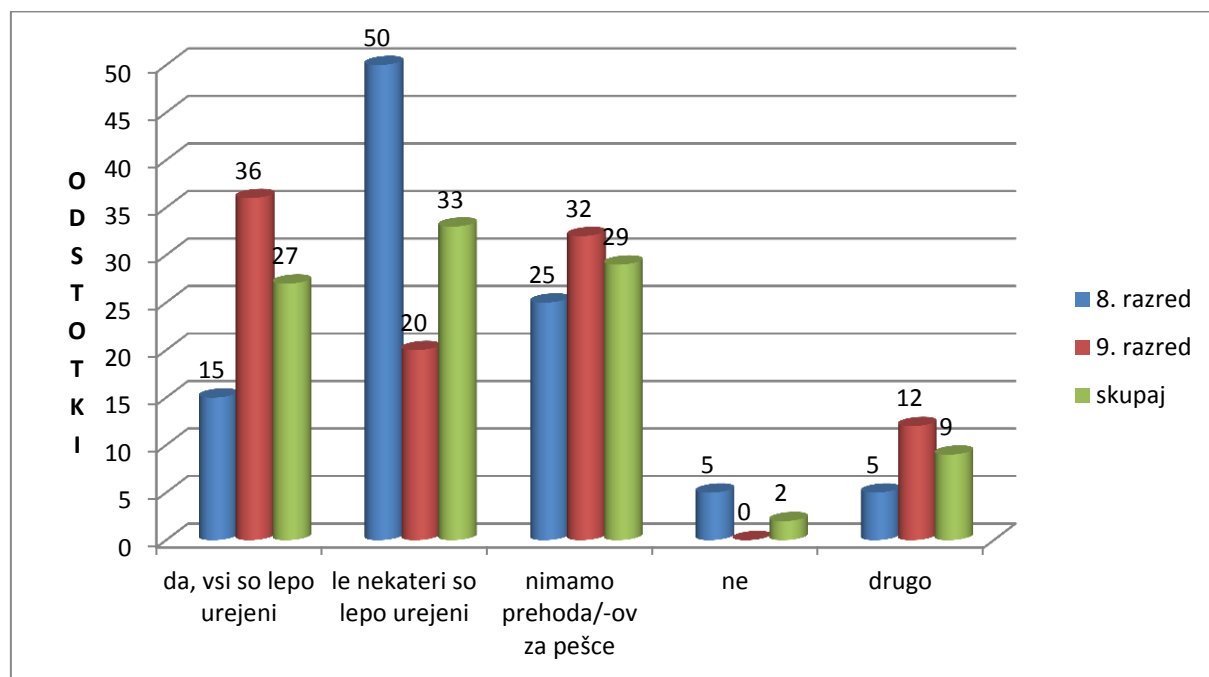
Graf 2: Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?

Četrtnina učencev 8. razreda je zadovoljna z avtobusnimi postajališči na poti v šolo, učenci 9. razreda pa so z urejenostjo avtobusnih postajališč zadovoljni kar v 48 %. Pod drugo sta učenca 9. razreda napisala, da ne veda, če sta zadovoljna z urejenostjo avtobusnih postajališč, saj eden hodi peš, drugega pa avtobus pobere pred hišo.

3. Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?

Tabela 3: Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, vsi so lepo vidni	3	15	9	36	12	27
le nekateri so lepo vidni	10	50	5	20	15	33
nimamo prehoda/-ov za pešce	5	25	8	32	13	29
ne	1	5	0	0	1	2
drugo	1	5	3	12	4	9

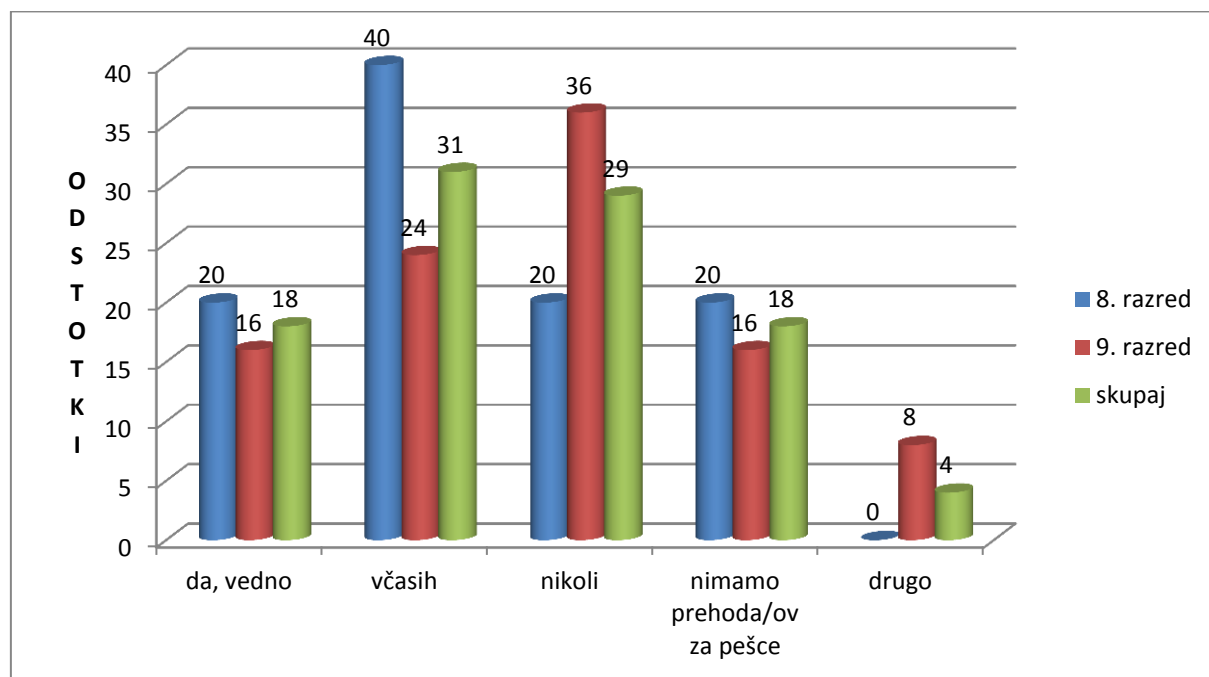
Graf 3: Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?

Polovica dijakov 8. razreda je odgovorilo, da so le nekateri prehodi za pešce lepo vidni, 15 % pa jih meni, da so vsi lepo vidni. 36 % učencev 9. razreda meni, da so vsi prehodi za pešce lepo urejeni. Pod drugo pa so napisali, da na njihovi poti ni prehodov za pešce ali pa, da na to vprašanje ne vedo odgovora.

4. Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?

Tabela 4: Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, vedno	4	20	4	16	8	18
včasih	8	40	6	24	14	31
nikoli	4	20	9	36	13	29
nimamo prehoda/-ov za pešce	4	20	4	16	8	18
drugo	0	0	2	8	2	4

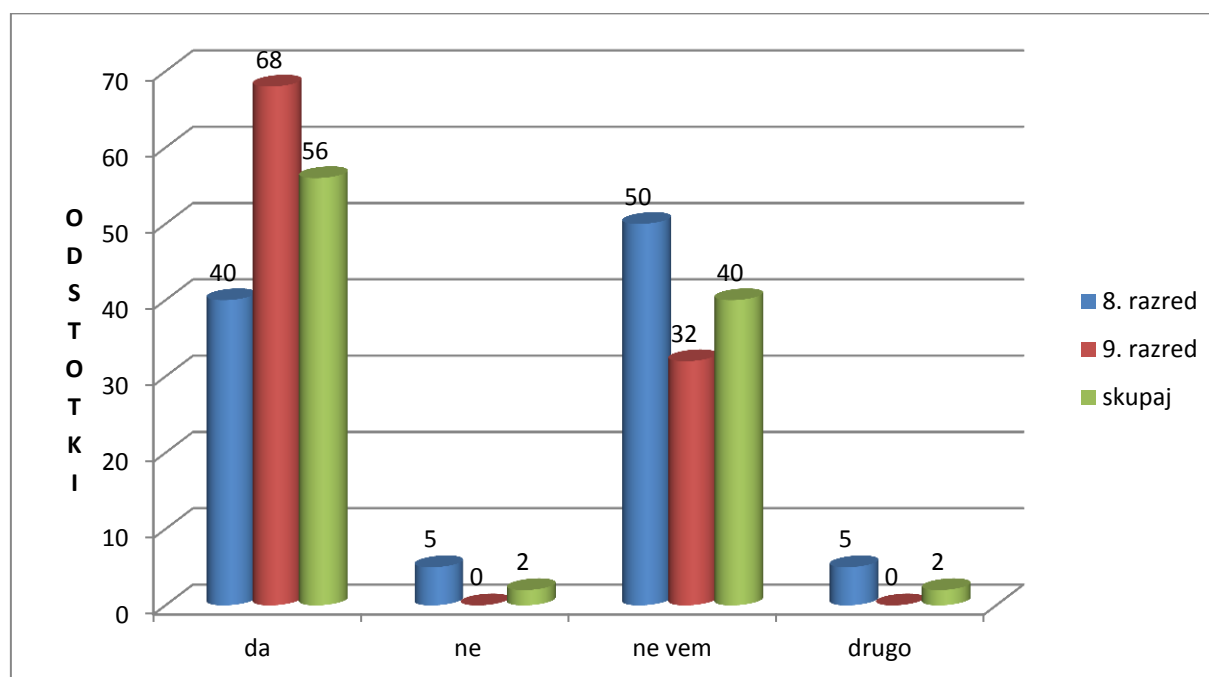
Graf 4: Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?

40 % učencev 8. razreda na poti v šolo ali iz nje včasih prečkajo cesto na prehodu za pešce, prav tako pa meni tudi 24 % 9. razredov. Učenci 9. razreda so v največjem odstotku (36 %) zapisali, da na svoji poti v šolo ali iz nje nikoli ne prečkajo ceste na prehodu za pešce. Med učenci 8. in 9. razreda jih 18 % vedno prečka na poti v šolo ali iz nje cesto na prehodu za pešce, nikoli pa jih je odgovorilo kar 29 %. Pod drugo pa so napisali, da na njihovi poti v šolo ali iz nje ni prehodov za pešce ter da na njihovi poti ni prehodov, ker se vozijo z avtobusom.

5. Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?

Tabela 5: Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	8	40	17	68	25	56
ne	1	5	0	0	1	2
ne vem	10	50	8	32	18	40
drugo	1	5	0	0	1	2

Graf 5: Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?

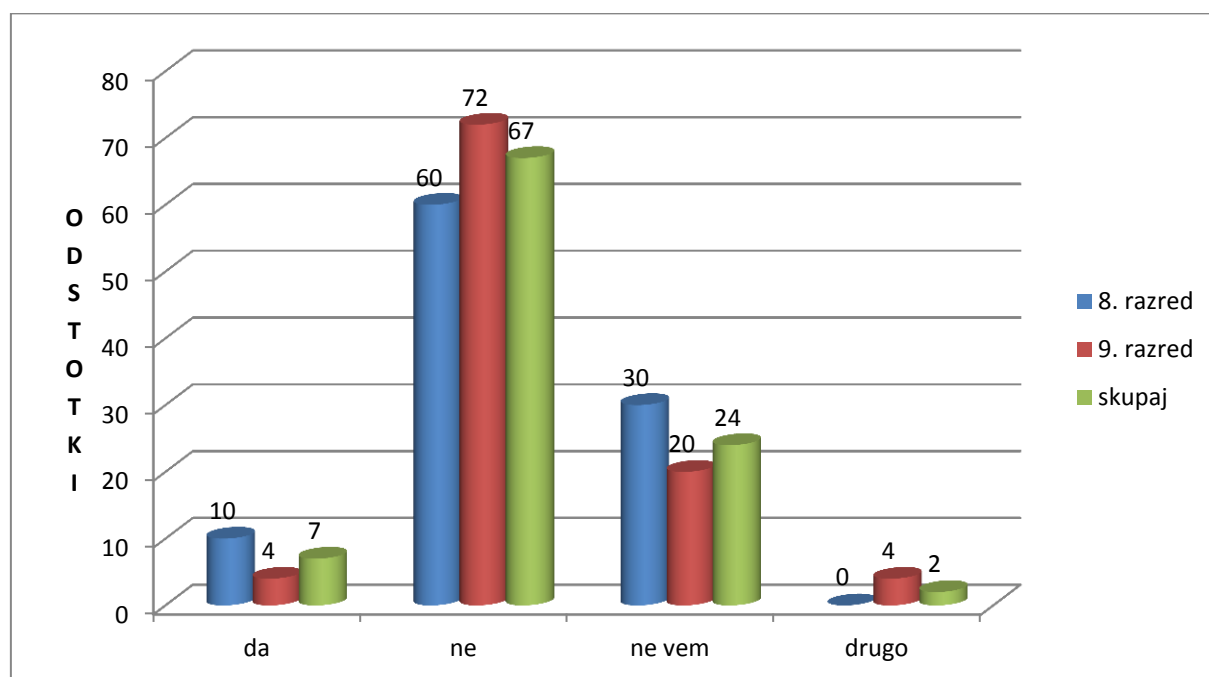
Z urejenostjo prometnih površin v okolici šole so bolj zadovoljni učenci 9. razreda, saj so v 68 % odgovorili pritrdilno na to vprašanje, medtem ko učenci 8. razreda samo v 48 %. Slednjih učencev je bila polovica neopredeljenih. Pod drugo pa so napisali, da so z urejenostjo v okolici šole zadovoljni, niso pa zadovoljni z urejenostjo v širši okolici, ker so njihove poti v šolo nevarne.

6. Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?

Tabela 6: Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	2	10	1	4	3	7
ne	12	60	18	72	30	67
ne vem	6	30	5	20	11	24
drugo	0	0	1	4	1	2

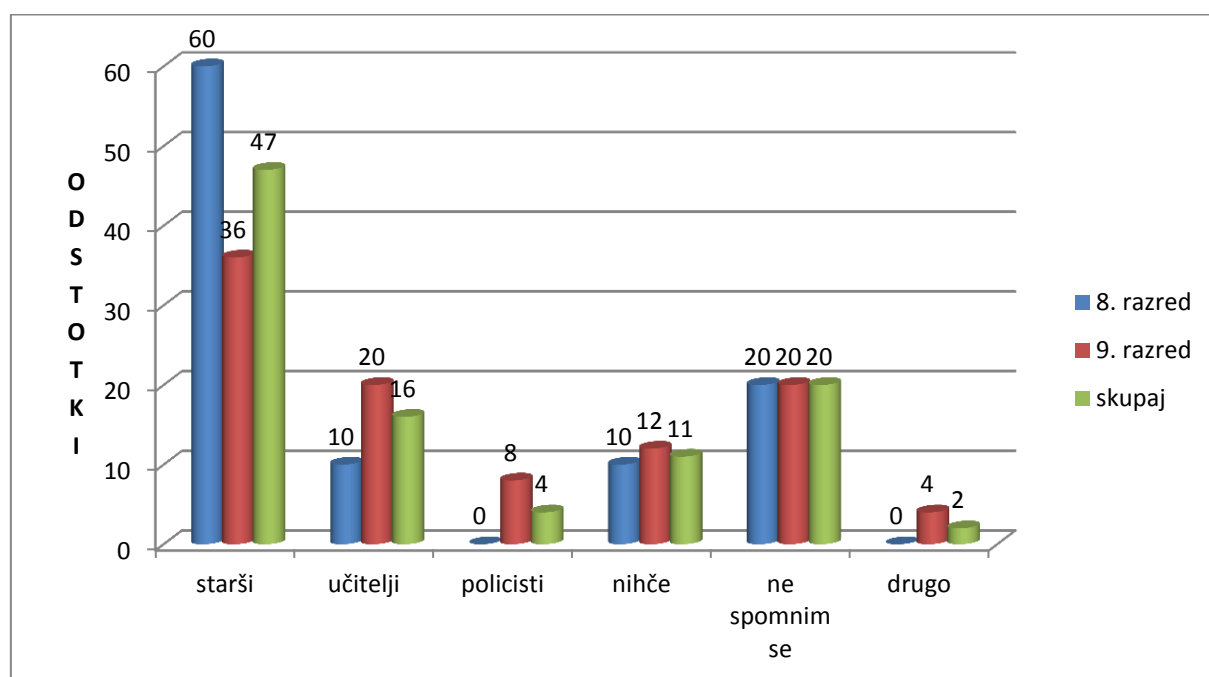
Graf 6: Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?

Samo 10 % učencev 8. razreda in 4 % učencev 9. razreda bi se počutili varneje, če bi bili v bližini še prometni policisti. Pod drugo pa so napisali, da se tudi brez njih počutijo varne.

7. Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?

Tabela 7: Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
starši	12	60	9	36	21	47
učitelji	2	10	5	20	7	16
policisti	0	0	2	8	2	4
nihče	2	10	3	12	5	11
se ne spominjam	4	20	5	20	9	20
drugo	0	0	1	4	1	2

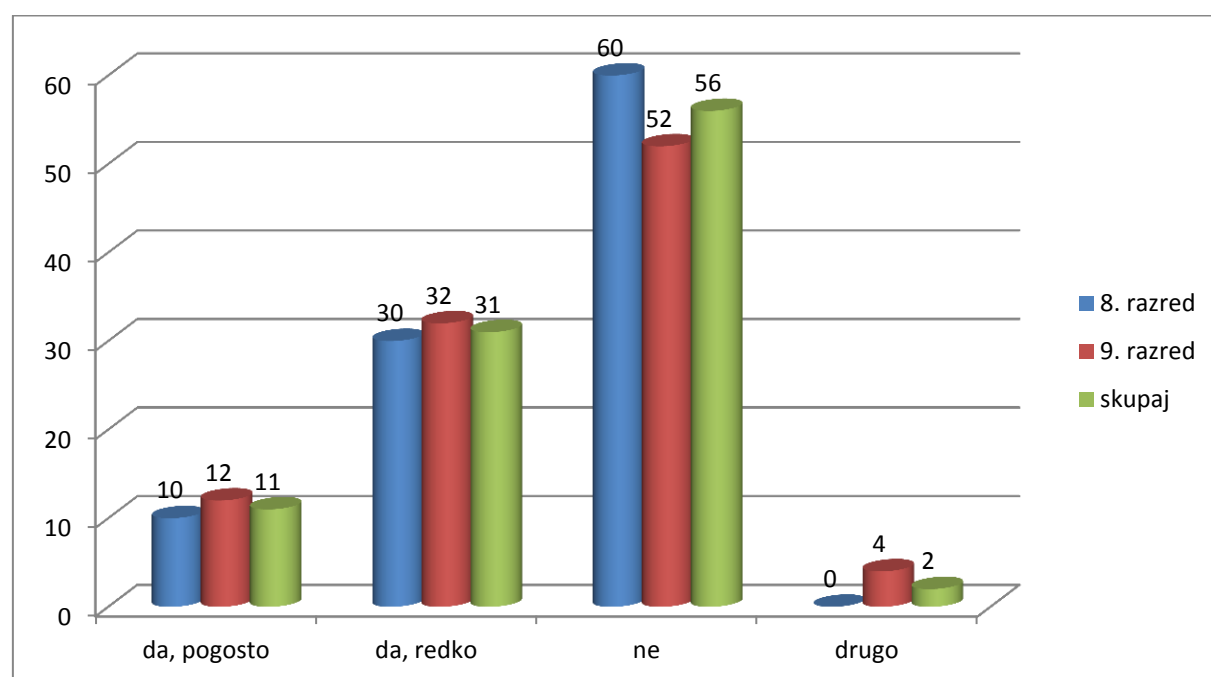
Graf 7: Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?

Tako učencem 8. kot 9. razreda so starši tisti, ki so svojim otrokom v največjem odstotku pokazali in povedali, kako se najvarneje pride v šolo. Kar 11 % učencev pa je odgovorilo, da jim nihče ni pokazal varne poti v šolo. Pod drugo pa je en učenec napisal, da pač ve, kako najvarneje priti v šolo.

8. Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnosti odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu) ?

Tabela 8: Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnosti odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu) ?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, pogosto	2	10	3	12	5	11
da, redko	6	30	8	32	14	31
ne	12	60	13	52	25	56
drugo	0	0	1	4	1	2

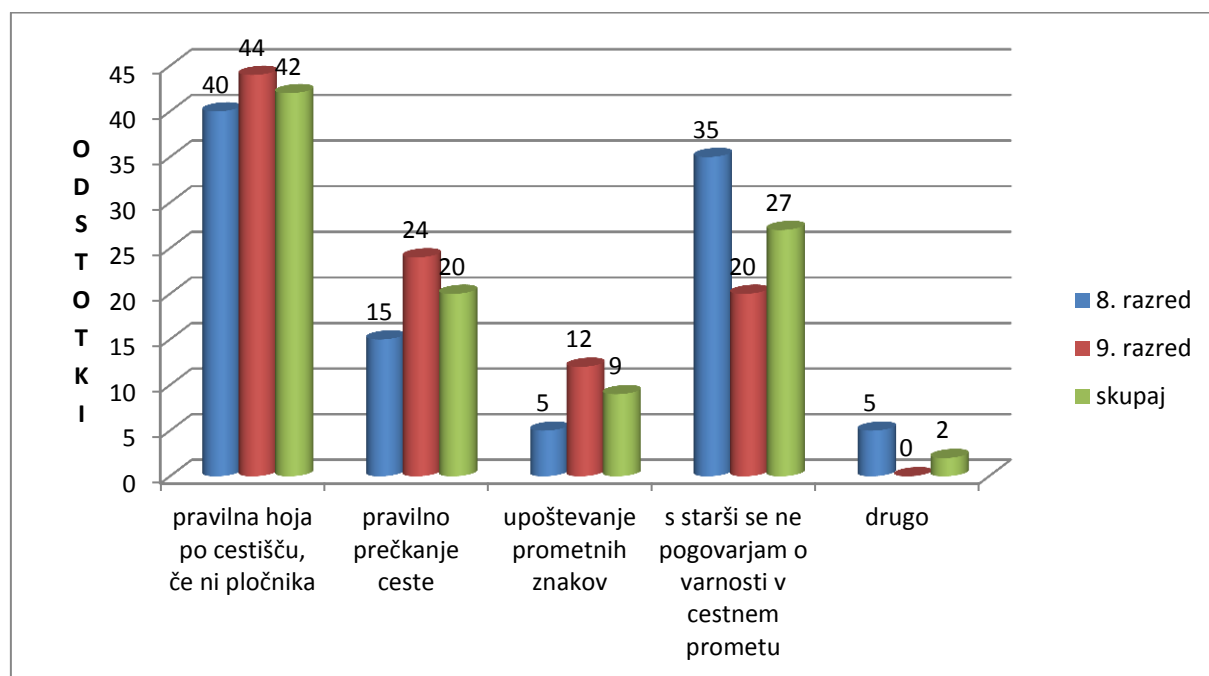
Graf 8: Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnosti odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu) ?

Več kot polovica učencev tako 8. kot 9. razreda se s starši ne pogovarja o svoji poti v šolo glede nevarnih odsekov in obnašanja v cestnem prometu. 31 % učencev je odgovorili, da se redko s starši pogovarjajo o svoji poti v šolo in glede varnosti na njej. Pod drugo pa je učenec 9. razreda napisal, da se s starši o svoji poti v šolo pogovarja včasih.

9. Katere vsebine so za starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu?

Tabela 9: Katere vsebine so za starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
pravilna hoja po cestišču, če ni pločnika	8	40	11	44	19	42
pravilno prečkanje ceste	3	15	6	24	9	20
upoštevanje prometnih znakov	1	5	3	12	4	9
s starši se ne pogovarjam o varnosti v cestnem prometu	7	35	5	20	12	27
drugo	1	5	0	0	1	2

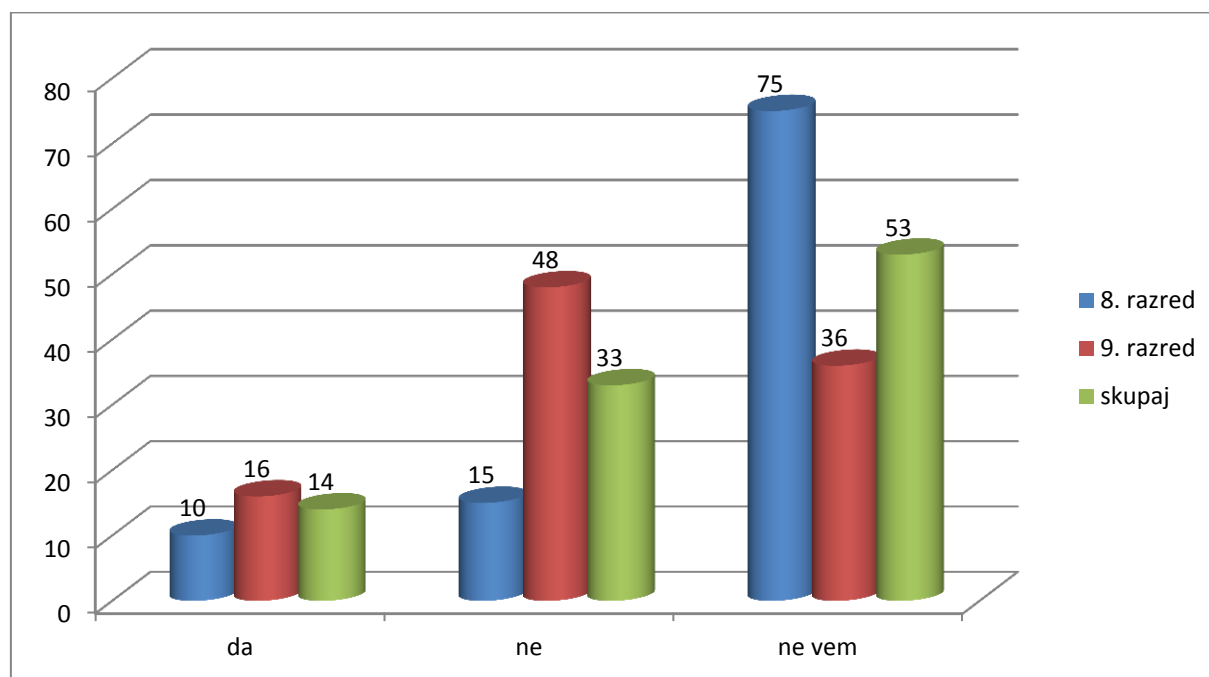
Graf 9: Katere vsebine so za starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu?

Po mnenju učencev 8. in 9. razreda je njihovim staršem, ko se z njimi pogovarjajo, najpomembnejša pravilna hoja po cestišču, če ni pločnika, 20 % učencev pa je odgovorilo, da pravilno prečkanje ceste. Pod drugo pa so napisali, da ne vedo, katere vsebine so za njihove starše pomembne glede varnosti v cestnem prometu.

10. Bi po tvojem mnenju morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?

Tabela 10: Bi po tvojem mnenju morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	2	10	4	16	6	14
ne	3	15	12	48	15	33
ne vem	15	75	9	36	24	53

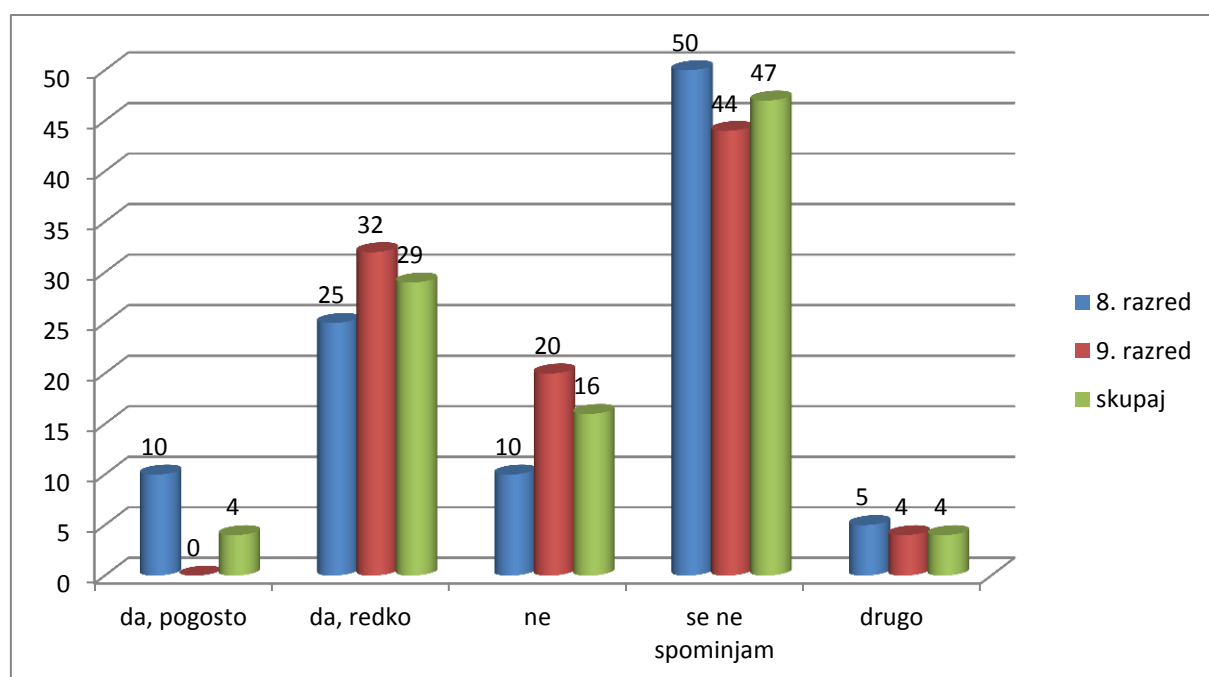
Graf 10: Bi po tvojem mnenju morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?

Tri četrtine učencev 8. in 9. razreda se ni mogla odločiti glede tega, ali bi morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev. Celo 48 % učencev 9. razreda pa je mnenja, da to ni potrebno. Tisti učenci, ki so menili da mora šola bolje poskrbeti za njihovo prometno varnost, so napisali, da mora šola poskrbeti za varnejšo pot od šole do avtobusnih postajališč, šola bi morala poskrbeti za širši dovoz, saj se morajo vsi umikati stran, ko se pripelje kakšen avto, pravijo pa tudi, da bi morala šola poskrbeti za prehode za pešce.

11. Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?

Tabela 11: Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, pogosto	2	10	0	0	2	4
da, redko	5	25	8	32	13	29
ne	2	10	5	20	7	16
se ne spominjam	10	50	11	44	21	47
drugo	1	5	1	4	2	4

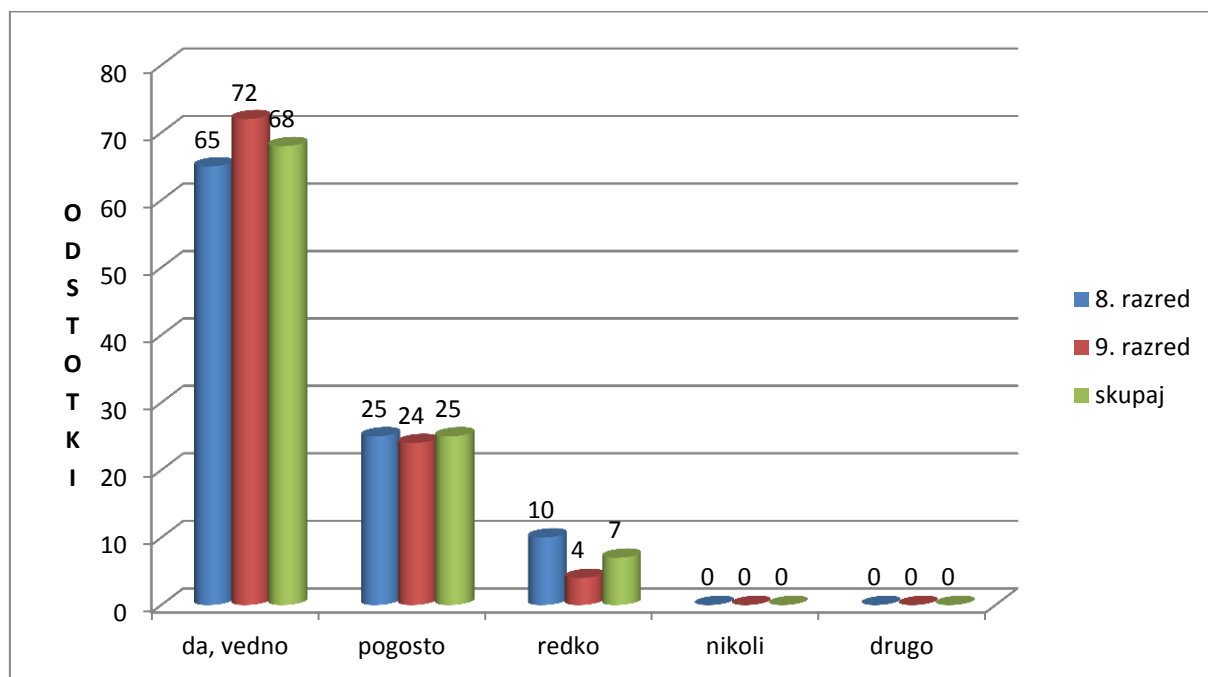
Graf 11: Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?

Polovica učencev 8. razreda in 44 % učencev 9. razreda se ne spominja ali so se kdaj pri pouku oz. razredni uri pogovarjali o njihovi prometni varnosti, povprečno pa so v 29 % učenci odgovorili, da so se že pogovarjali. Pod drugo pa so napisali, da so se o prometni varnosti pogovarjali na tehničnem dnevu.

12. Si v avtomobilu pripneš varnostni pas?

Tabela 12: Si v avtomobilu pripneš varnostni pas?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, vedno	13	65	18	72	31	68
pogosto	5	25	6	24	11	25
redko	2	10	1	4	3	7
nikoli	0	0	0	0	0	0
drugo	0	0	0	0	0	0

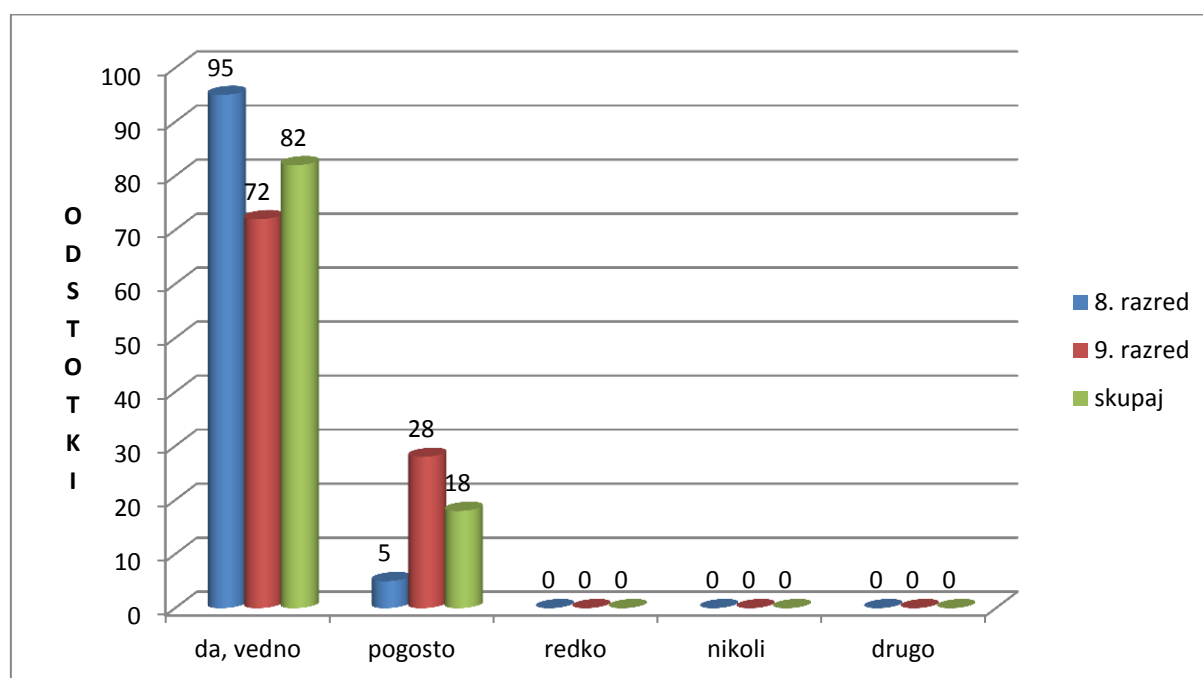
Graf 12: Si v avtomobilu pripneš varnostni pas?

65 % učencev 8. razreda in 72 % učencev 9. razreda si vedno v avtomobilu pripne varnostni pas, 25 % učencev (8. in 9. razreda) pa si ga pripne pogosto.

13. So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?

Tabela 13: So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da, vedno	19	95	18	72	37	82
pogosto	1	5	7	28	8	18
redko	0	0	0	0	0	0
nikoli	0	0	0	0	0	0
drugo	0	0	0	0	0	0

Graf 13: So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?

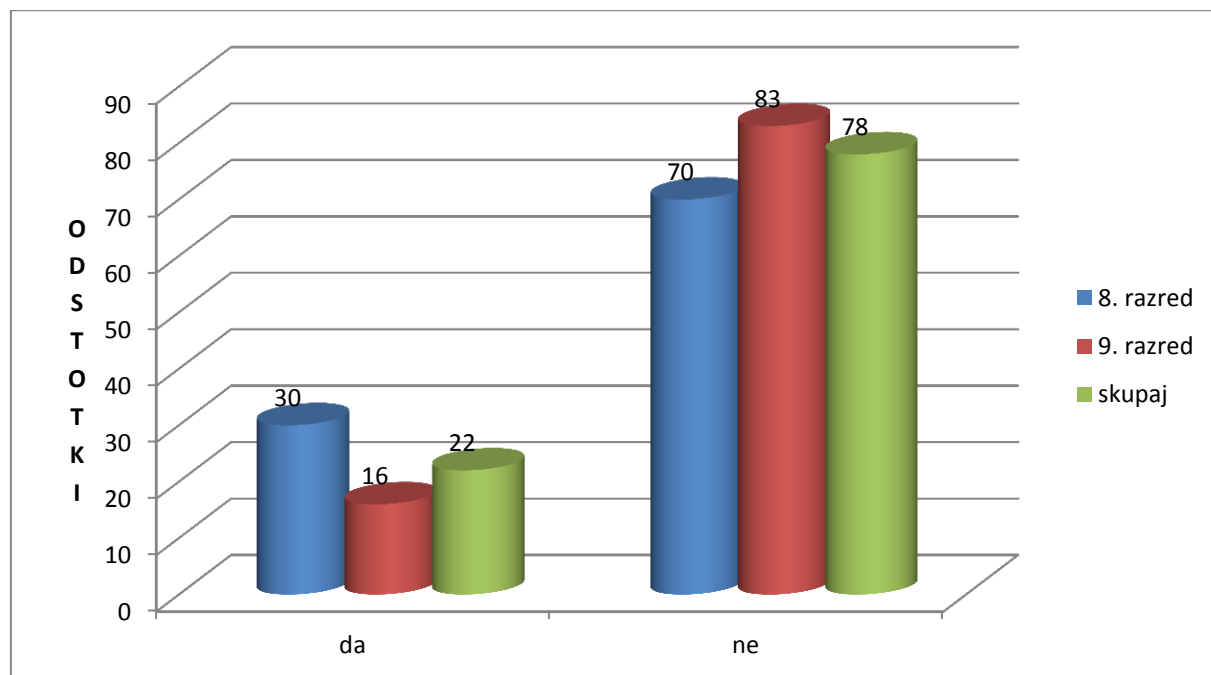
82 % učencev 8. in 9. razreda so odgovorili, da se starši vedno pripnejo z varnostnim pasom, ko jih vozijo, 18 % pa jih meni, da pogosto.

14. Ima tvoja torba odsevna telesa?

Tabela 14: Ima tvoja torba odsevna telesa?

	8. razred		9. razred		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	6	30	4	16	10	22
ne	14	70	21	83	35	78

Graf 14: Ima tvoja torba odsevna telesa?

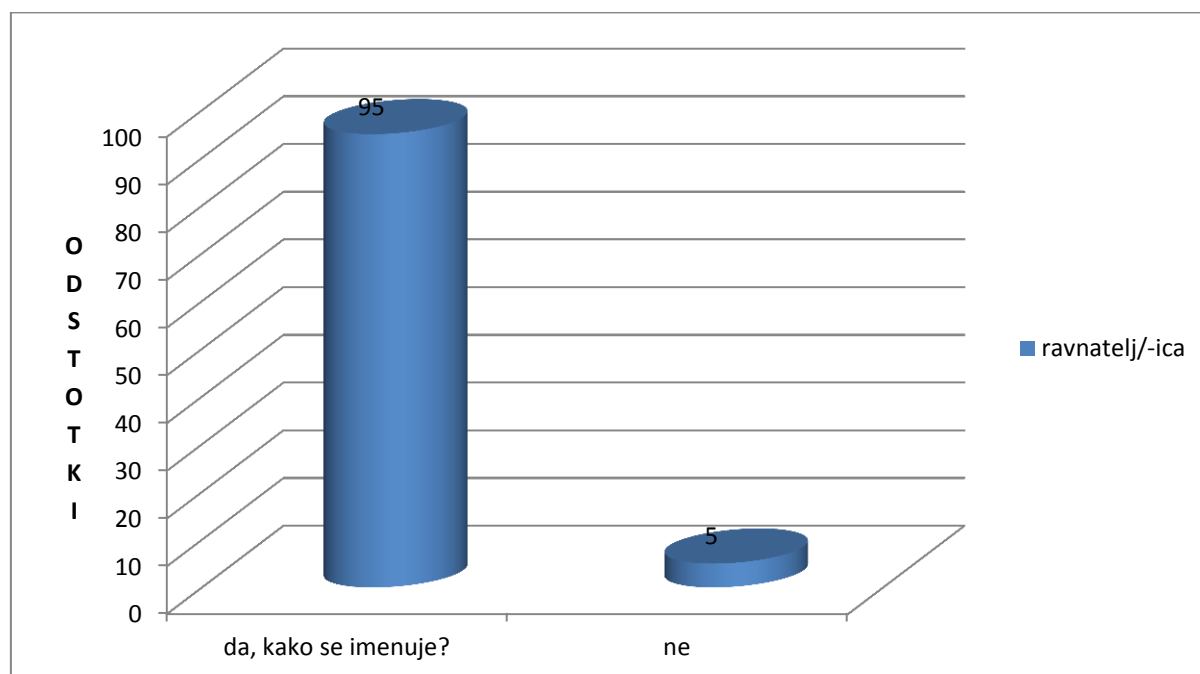
70 % učencev 8. in 83 % 9. razreda nima na svoji torbi odsevnih teles.

3.4.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL

1. Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu, in kako se imenuje?

Tabela 15: Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu in, kako se imenuje?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da, kako se imenuje?	19	95
ne	1	5

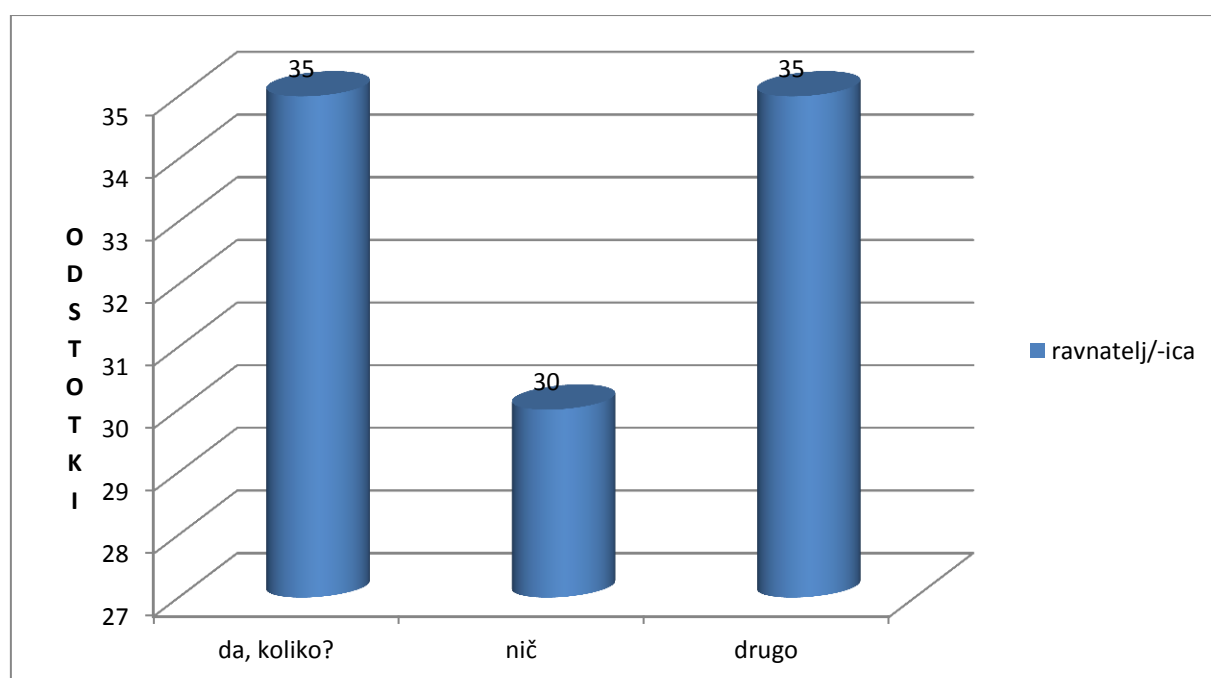
Graf 15: Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu, in kako se imenuje?

95 % ravnateljev je odgovorilo, da je njihova šola vključena vsaj v en projekt, ki se nanaša na varnost učencev v prometu. Projekti, ki so jih napisali ravnatelji in jih izvajajo njihove šole, so: Policist Leon svetuje, Rumena rutica, Varno kolo, Postani (pre)viden, Pasavček, Ulice otrokom, Jumicar, Dan brez avtomobila.

2. Koliko denarja namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu?

Tabela 16: Koliko denarja namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da, koliko?	7	35
nič	6	30
drugo	7	35

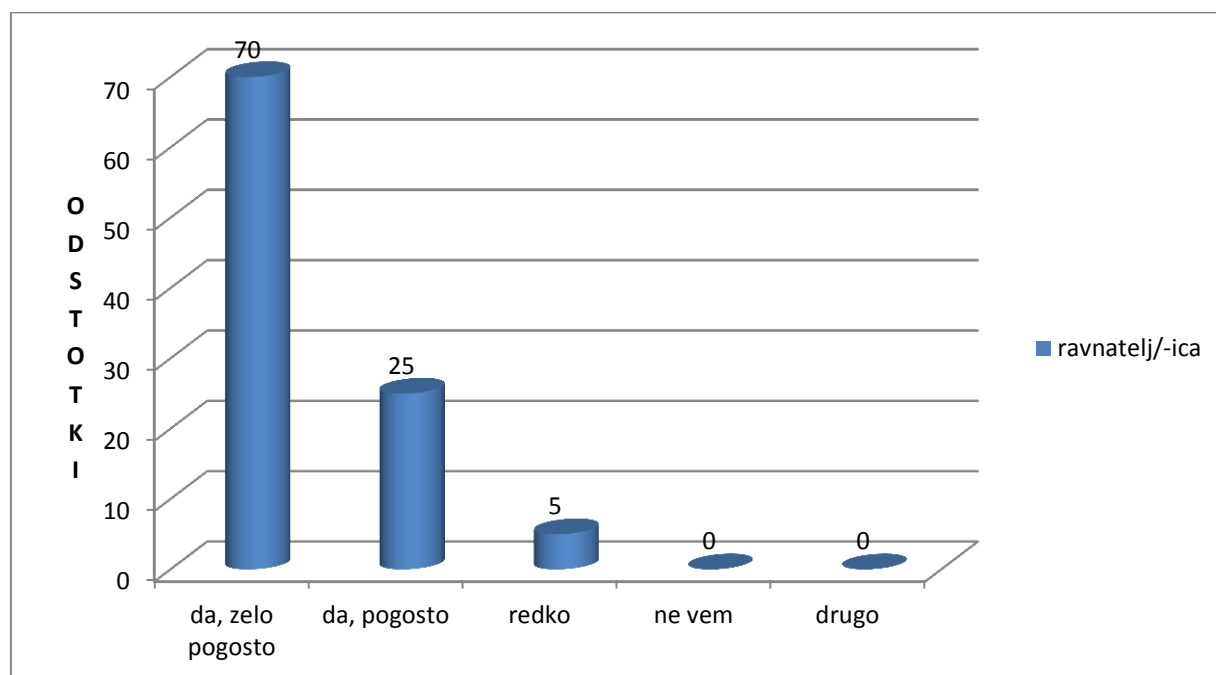
Graf 16: Koliko denarja namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu?

35 % ravnateljev je odgovorilo, da njihova šola za varnost svojih učencev v cestnem prometu nameni od 100 do 1000 evrov, 30 % pa jih je odgovorilo, da temu ne namenijo nič denarnih sredstev. Pod drugo so napisali, da za prometno varnost namenijo finančna sredstva po potrebi ter da so glede sredstev omejeni z vidika lokalne skupnosti.

3. Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?

Tabela 17: Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da, zelo pogosto	14	70
da, pogosto	5	25
redko	1	5
ne vem	0	0
drugo	0	0

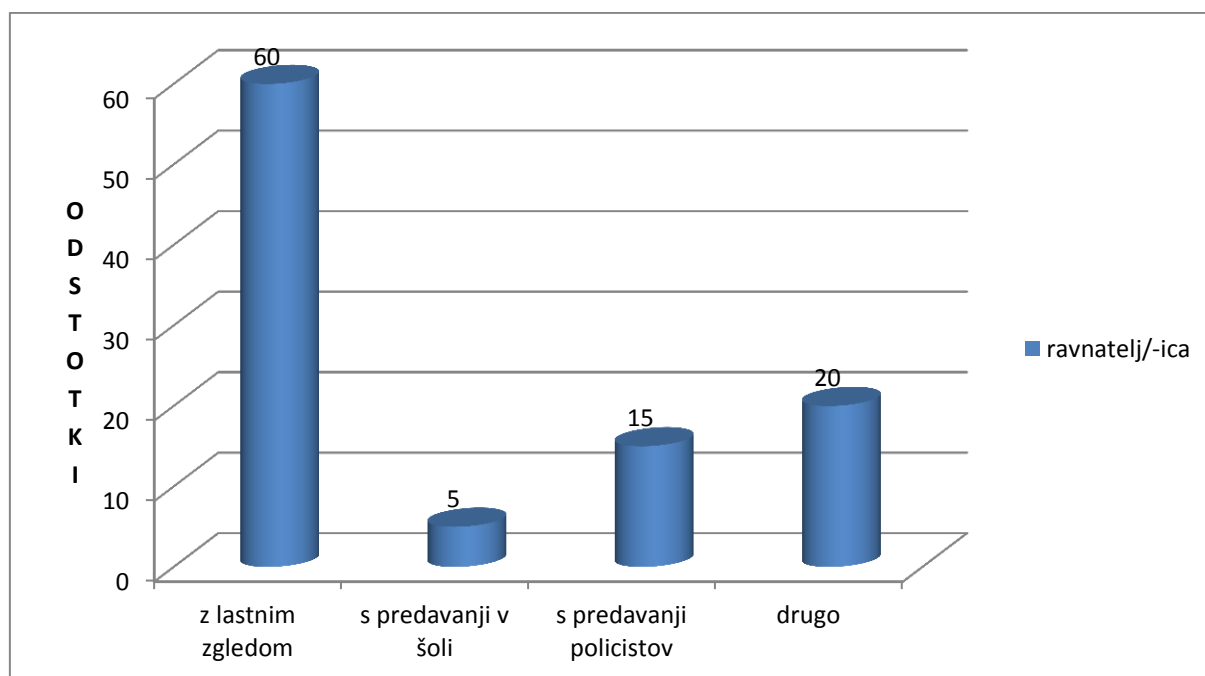
Graf 17: Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?

70 % ravnateljev je odgovorilo, da njihovi učitelji pri razredni ali kakšni drugi uri učence zelo pogosto opozarjajo na varnost v prometu, 25 % pa jih to počne pogosto.

4. S katerimi metodami po vašem mnenju bi otroke najlaže oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?

Tabela 18: S katerimi metodami po vašem mnenju bi učence najlaže oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
z lastnim zgledom	12	60
s predavanji v šoli	1	5
s predavanji policistov	3	15
drugo	4	20

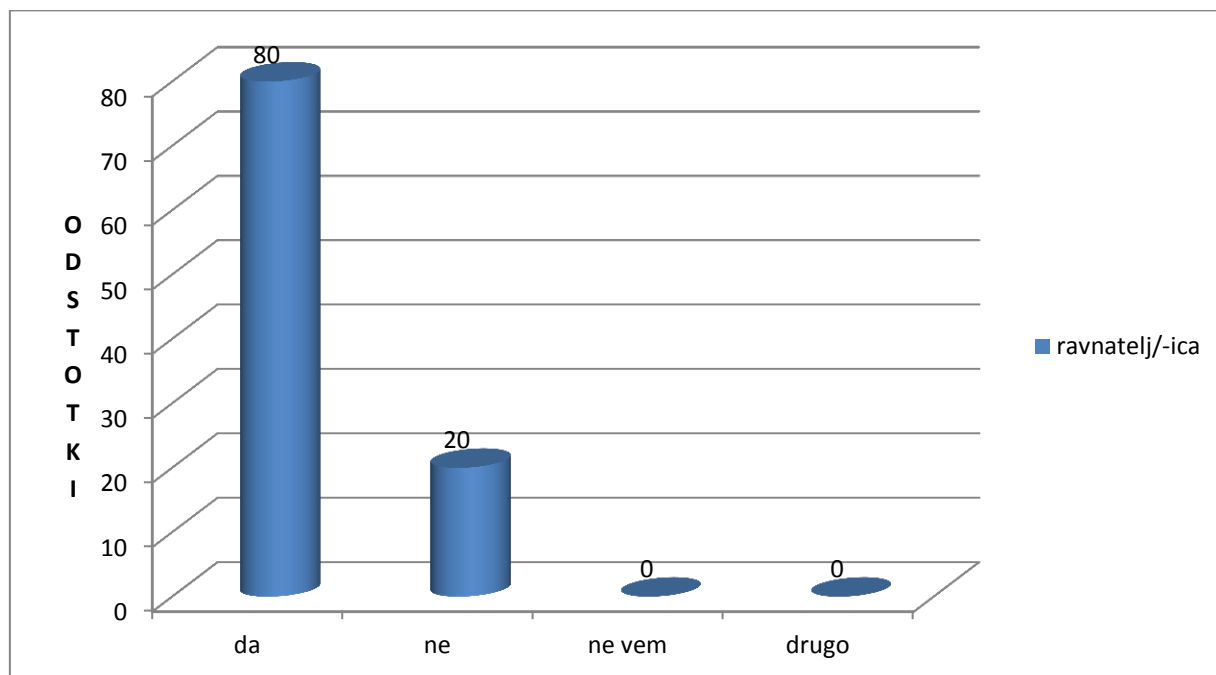
Graf 18: S katerimi metodami po vašem mnenju bi učence najlaže oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?

Po mnenju ravnateljev bi učence najlaže oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu z lastnim zgledom, tako jih je odgovorilo 60 %. Pod drugo pa so napisali, da z zgledom in vzgojo s strani staršev, z lastno udeležbo v prometu ob spremstvu učiteljice ter tudi, da na njihovi šoli uporabljajo vse tri zgoraj navedene metode (lastni zgled, predavanja v šoli, predavanja policistov).

5. Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?

Tabela 19: Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da	16	80
ne	4	20
ne vem	0	0
drugo	0	0

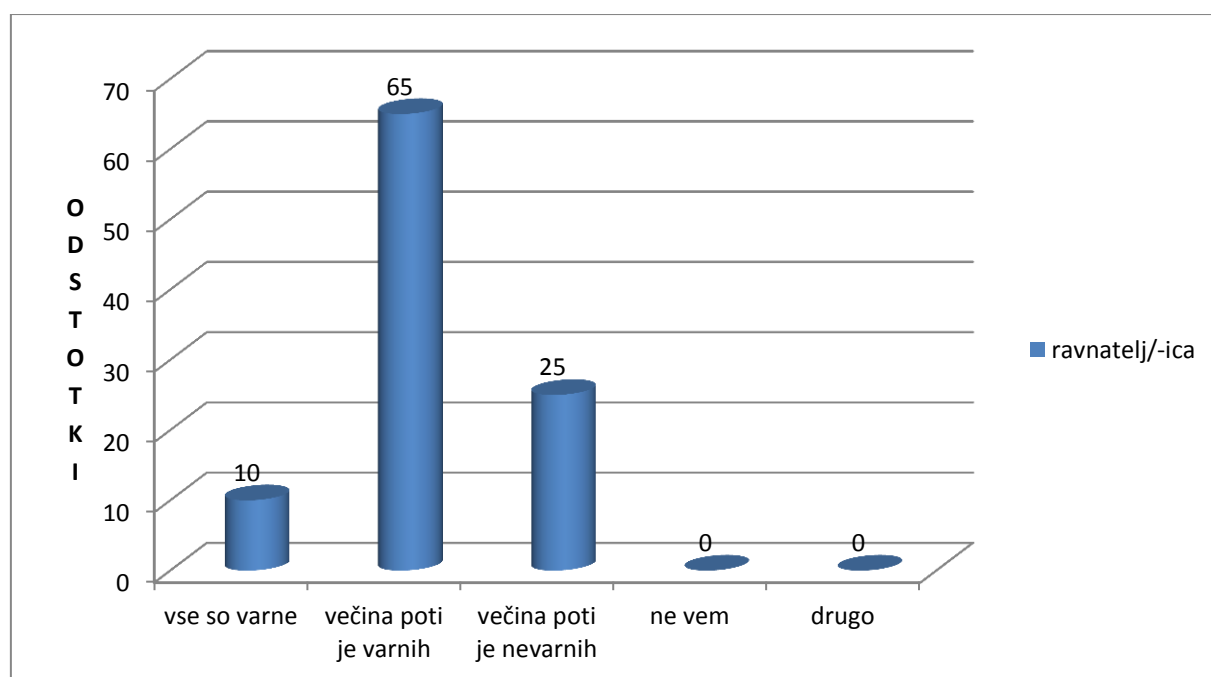
Graf 19: Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?

80 % ravnateljev meni, da ima osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu.

6. Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?

Tabela 20: Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
vse so varne	2	10
večina poti je varnih	13	65
večina poti je nevarnih	5	25
ne vem	0	0
drugo	0	0

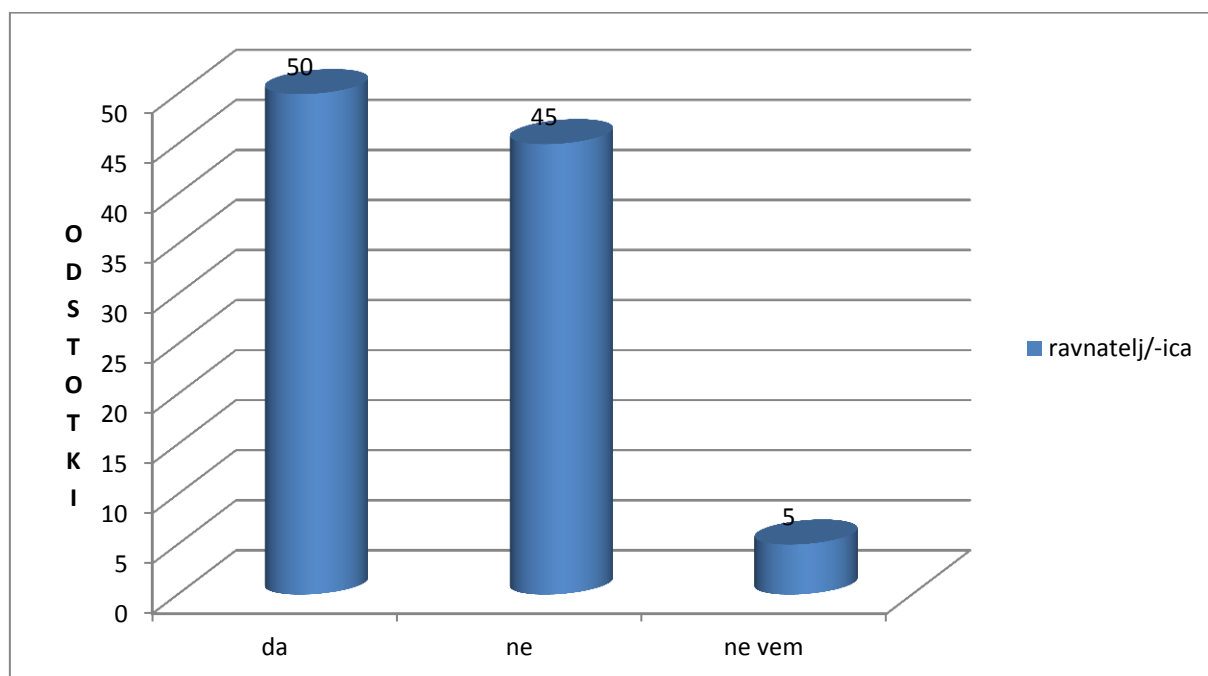
Graf 20: Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?

65 % ravnateljev je odgovorilo, da je večina poti, po katerih prihajajo njihovi učenci v šolo, varnih, 25 % pa, da je večina poti nevarnih.

7. Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?

Tabela 21: Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da	10	50
ne	9	45
ne vem	1	5

Graf 21: Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?

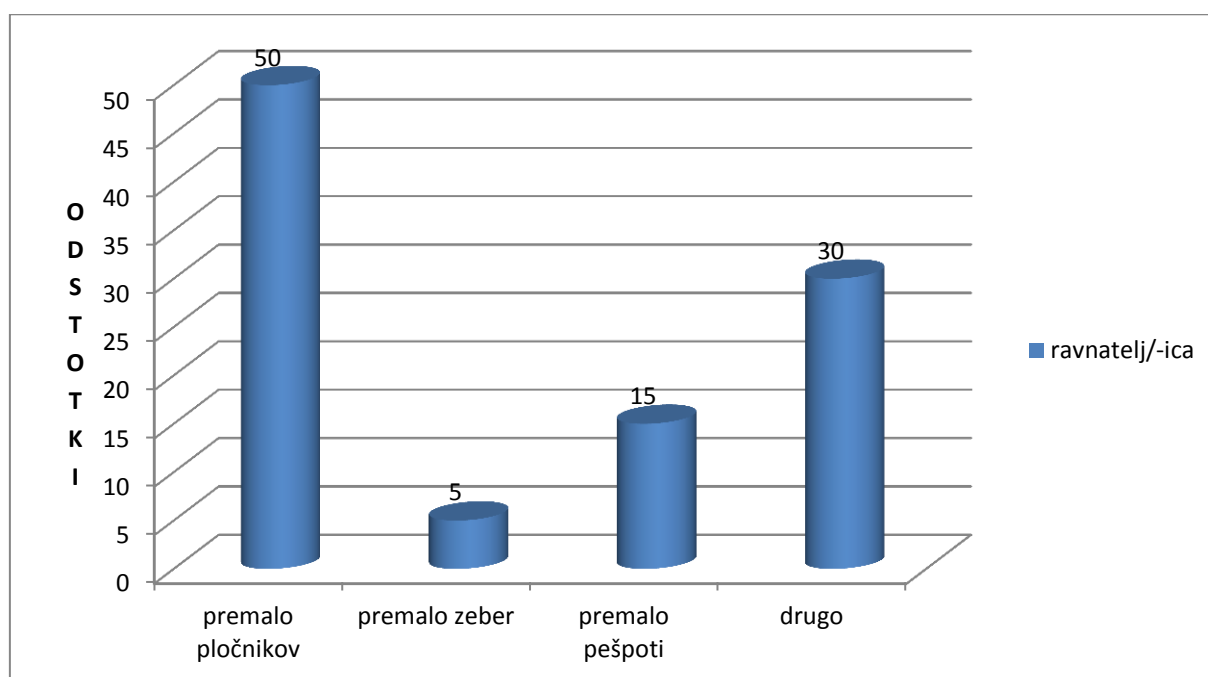
Polovica anketiranih ravnateljev bi želela imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih, ki se nanašajo na varnost v cestnem prometu.

8. Kje vidite največ težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?

Tabela 22: Kje vidite največ težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
premalo pločnikov	10	50
premalo zeber	1	5
premalo pešpoti	3	15
drugo	6	30

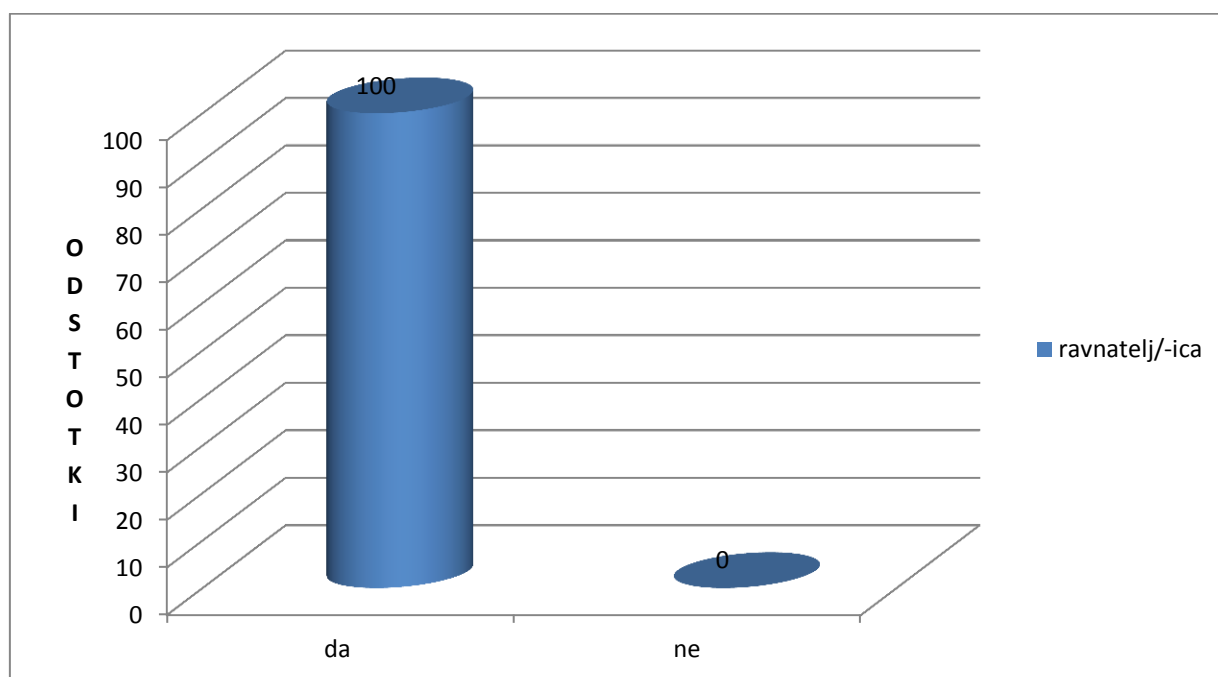
Graf 22: Kje vidite največ težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?

Polovica anketiranih ravnateljev meni, da je največ težav pri varnosti v cestnem prometu njihovih otrok zaradi premalo pločnikov, 15 % pa zaradi premalo pešpoti. Pod drugo pa so napisali, da je največ težav pri varnosti zaradi snega na pločnikih, zaradi tega je potrebno hoditi po cestišču, napisali pa so tudi, da zaradi zaparkiranih pločnikov.

9. Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?

Tabela 23: Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da	20	100
ne	0	0

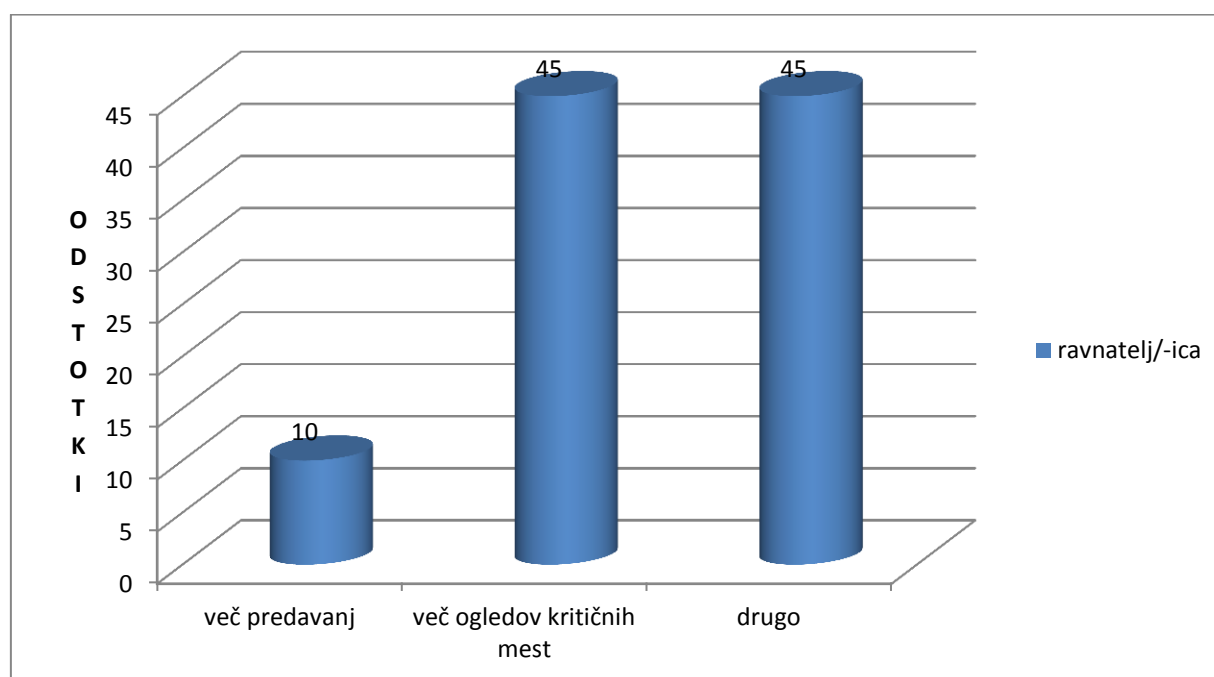
Graf 23: Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?

Vse sodelujoče šole, katerih ravnatelji so izpolnili anketni vprašalnik, imajo narejen načrt varnih poti v šolo za njihove učence.

10. Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?

Tabela 24: Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
več predavanj	2	10
več ogledov kritičnih mest	9	45
drugo	9	45

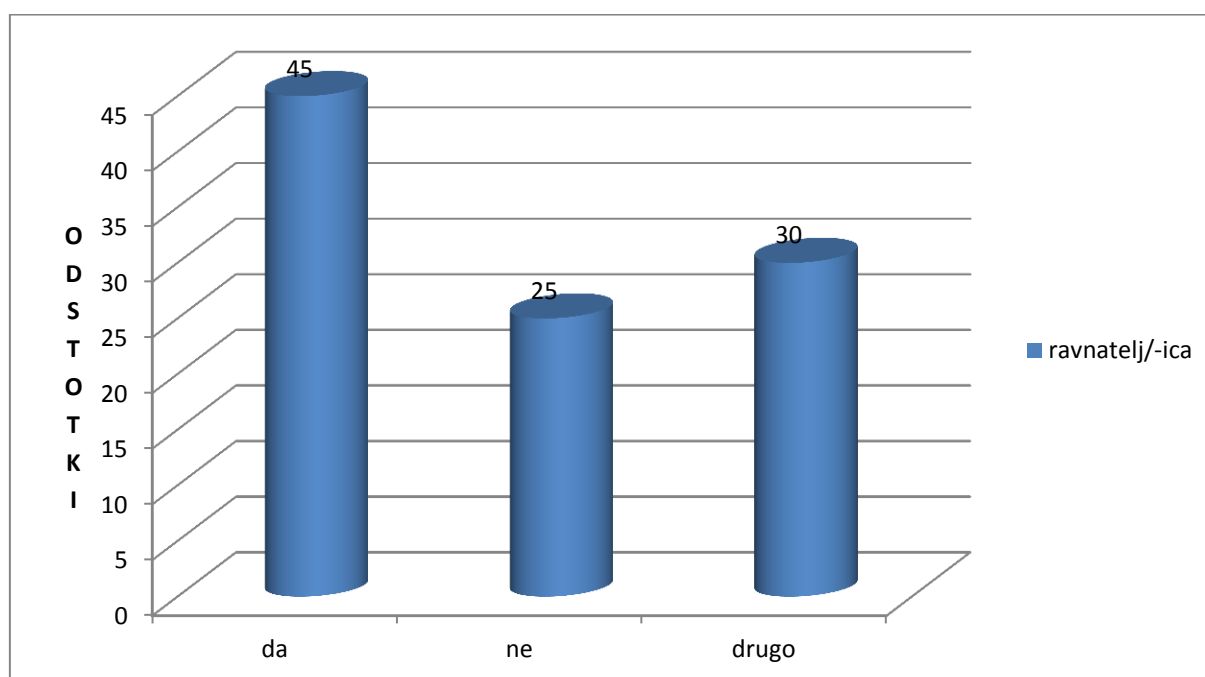
Graf 24: Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?

Po mnenju 45 % anketiranih ravnateljev so le-ti mnenja, da bi se dalo narediti še več z vidika prometne varnosti, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev, in to z ogledi kritičnih mest. Pod drugo pa so napisali, da bi lahko s tem uredili šolske poti, izvedli več delavnic na temo varnosti v cestnem prometu, menijo pa tudi, da bi se varnost izboljšala s praktično vožnjo učencev po poligonu.

11. Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?

Tabela 25: Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
da	9	45
ne	5	25
drugo	6	30

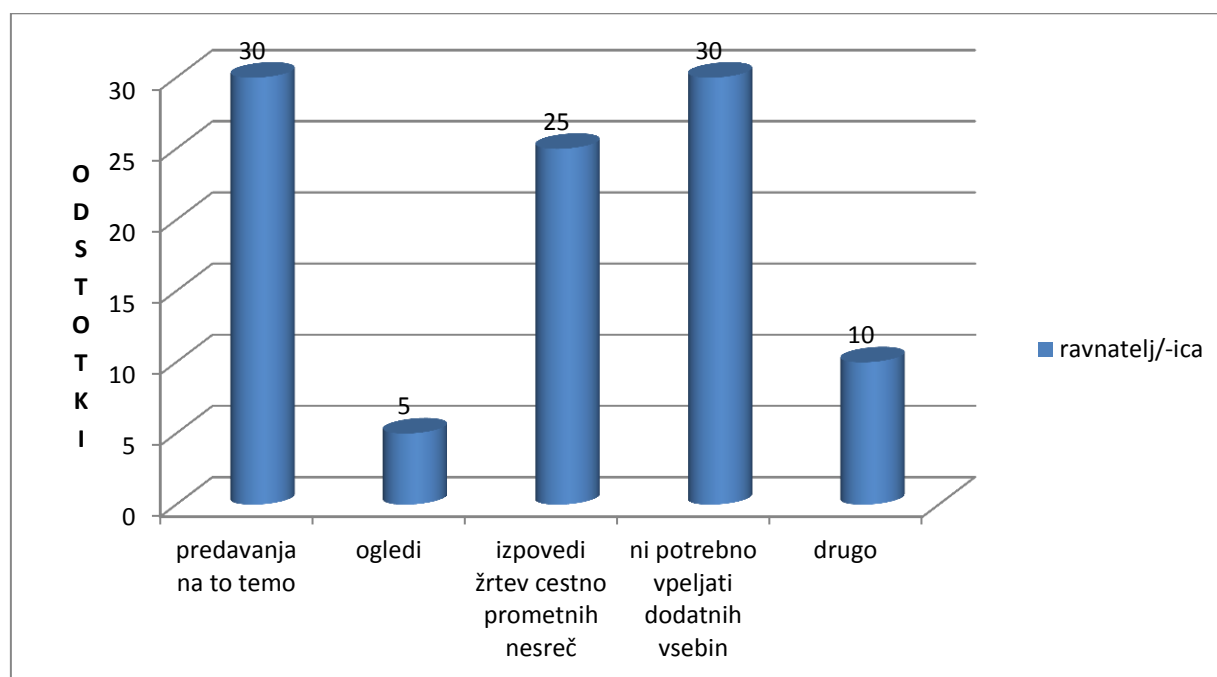
Graf 25: Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?

45 % anketiranih ravnateljev je mnenja, da bi morali v osnovnošolski sistem vpeljati dodatne vsebine s področja varnosti v cestnem prometu. Pod drugo pa so napisali, da je teh vsebin v sistemu že veliko ter da jih že imajo v učnih načrtih.

12. Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu?

Tabela 26: Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu?

	ravnatelj/-ica	
	število	%
predavanja na to temo	6	30
ogledi	1	5
izpovedi žrtev cestnoprometnih nesreč	5	25
ni potrebno vpeljati dodatnih vsebin	6	30
drugo	2	10

Graf 26: Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu?

Največ (30 %) anketiranih ravnateljev je mnenja, da bi bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu predavanja na to temo, 25 % pa, da bi bile smiselne izpovedi žrtev prometnih nesreč, 30 % pa jih je mnenja, da v osnovnošolski sistem ni potrebno vpeljati dodatnih vsebin na to temo. Pod drugo pa so napisali, da bi morali v osnovnošolski sistem vključiti najrazličnejše delavnice na temo o varnosti v cestnem prometu.

3. 5 ŠTUDIJA PRIMERA

15. 11. 2012 sva se z mentorjem podala v Šmartno ob Paki, da bi ravnatelja tamkajšnje Osnovne šole bratov Letonja povprašala več o varnosti njihovih učencev v cestnem prometu. Tja sem se podala predvsem zato, ker sem tudi jaz včasih obiskovala to osnovno šolo in me je zanimalo, koliko truda vložijo v to dejavnost. Ravnatelj naju je prijazno in toplo sprejel ter mi zaupal veliko zanimivih podatkov. Povedal je, da šolo obiskuje 304 učencev iz Šmartnega ob Paki ter okoliških vasi in mest: 35 Gavce, 14 Gorenje, 28 Mali Vrh, 22 Paška vas, 48 Rečica, 15 Podgora, 20 Slatina, 17 Skorno, 63 Šmartno ob Paki, 21 Veliki Vrh, 13 Braslovče, 4 Šoštanj, 3 Polzela in 1 Mozirje.

Prav za vse šola organizira brezplačen prevoz. Glede brezplačnih prevozov šola sodeluje z občino, saj občina pošlje razpis, kamor šola vpiše urnike ter sezname vozačev, da lahko občina poravnava stroške prevoza. Tudi pozimi so prevozi urejeni, razen, če pride do velikih padavin snega in avtobusi ne pridejo v okoliške vasi, ki se nahajajo v bolj hribovitem svetu, takrat se učenci v šolo odpravijo peš. Na šoli imajo poskrbljeno tudi spremstvo učiteljice mlajših učencev do avtobusa. Šola za izobraževanje o varnosti v cestnem prometu ne dobi posebnega nakazila denarja, za delavnice in predavanja na to temo črpajo denar iz rednih sredstev, ki jih nakaže država. Ravnatelja povprašam, če vidi potrebo po izobraževanju učencev o varnosti v cestnem prometu, odgovori, da bi bilo to pametno, a konkretno to ni izvedljivo, saj je predrago. Obveza ravnatelja pa je tako kot na vseh drugih osnovnih šolah, da naredi načrt varnih poti (Priloga 3). Ravnatelj g. Bojan Juras se je te naloge lotil resno ter tudi sam prevozil vse varne poti (okoliš, ki ga pokriva šola 17,8 km). Ker so predavanja in druge dejavnosti v zvezi z varnostjo v cestnem prometu zelo draga, je naloga razrednika, da se o tej temi pogovarjajo pri razredni uri, da učencem in njihovim staršem pokaže načrt varnih poti in jih seznanji z nevarnostmi. Na šoli so izvedli tudi športni dan na temo varnosti v cestnem prometu in odšli na pohod po varnih poteh v šolo in iz nje. Na koncu pogovora nama je ravnatelj razkazal tudi šolo ter njeno okolico.

Slika 1: Pogovor z ravnateljem g. Bojanom Jurasom

3.6 PRIMERJAVA REZULTATOV

Cilj prometne vzgoje je predvsem zmanjšanje števila prometnih nesreč otrok. Na to pa ima poleg staršev pomembno vlogo osnovna šola, ki lahko z različnimi aktivnostmi pripomore k boljši varnosti svojih učencev v cestnem prometu.

Učenci OŠ bratov Letonje najpogosteje v šolo prihajajo z avtobusom (47 %), peš pa jih pride 35 %. Raziskava (Vinarnik, 2009) je pokazala, da tudi učenci OŠ Zreče v šolo najpogosteje prihajajo z avtobusom (59 %), peš pa jih pride 23 %. Iz raziskave (Jakelj, 2012), ki je bila narejena med učenci OŠ Ivana Cankarja Ljutomer, pa jih največ (44,6 %) pride v šolo peš, z avtobusom pa se jih pripelje 25,9 %.

Z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo je večina, ki se z avtobusi vozi, zadovoljna. Raziskava (Vinarnik, 2009) pa je pokazala, da je kar 73 % učencev OŠ Zreče zadovoljnih z urejenostjo avtobusnih postajališč.

33 % učencev meni, da so le nekateri prehodi za pešce lepo vidni. Kar 72 % učencev OŠ Zreče (Vinarnik, 2009) pa meni, da prehodi niso lepo vidni, za nekatere pa so se odločili v 8 %.

Največ (31 %) učencev prečka cesto na prehodu za pešce, 29 % pa nikoli. Po raziskavi (Vinarnik, 2009) med učenci OŠ Zreče jih nikoli ne prečka cestišča kar v 72 %, 24 % pa vedno. Po raziskavi (Jakelj, 2012) pa jih 60,7 % vedno prečka cesto na prehodu za pešce, včasih pa 36,6 %.

Z urejenostjo prometnih površin v okolici šole je zadovoljnih 56 % učencev, med učenci OŠ Zreče pa 41 % (Vinarnik, 2009).

Večina učencev se ne bi počutila varneje, če bi bili v bližini šole prometni policisti. Drugače pa menijo učenci OŠ Zreče, saj v 64 % navajajo, da bi se počutili varneje (Vinarnik, 2009).

Večini učencev so pokazali in povedali, kako se najvarneje pride v šolo, starši (47 %), v 69 % tako menijo tudi učenci OŠ Zreče (Vinarnik, 2009).

Večina učencev se s starši ne pogovarja o varnih poteh v šolo. Tisti, ki pa se o teh vsebinah pogovarjajo, pa menijo, da je za starše pomembna pravilna hoja po cestišču, če ni pločnika. Ravno nasprotno pa se učenci OŠ Zreče v 57 % s starši pogovarjajo o tej temi (Vinarnik, 2009).

Večina učencev nima mnenja, ali bi morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev, pritrtilno so na to vprašanje odgovorili samo v 14 %. Ena od aktivnosti o tej problematiki je pogovor pri razredni oz. kateri drugi uri, kjer so učenci v 29 % odgovorili, da se to dogaja pri pouku redko, 4 % pa, da pogosto. Ravnatelji pa so kar v 70 % odgovorili, da se učitelji zelo pogosto o prometni varnosti pogovarjajo pri pouku. Prav tako so mnenja, da lastni zgled najboljše pomaga pri učencih.

Večina učencev si v avtomobilu pripne varnostni pas, v še večjem odstotku uporabljajo varnostni pas učenci OŠ Ljutomer (Jakelj, 2012).

Večina staršev po mnenju učencev, tako OŠ bratov Letonja kot OŠ Ljutomer, si vedno pripne varnostni pas, ko so v avtomobilu.

Večina učencev tudi na torbi za šolo ne uporablja oz. nima svetlobnih teles, učenci OŠ Ljutomer pa v 47,3 % včasih in samo 12,5 % vedno uporabljajo odsevna telesa (Jakelj, 2012).

Ravnatelji različnih OŠ po Sloveniji, ki so sodelovali v raziskavi, v 95 % odgovarjajo, da je njihova šola vključena vsaj v en projekt, ki se ukvarja s prometno varnostjo njihovih učencev. Najpogostejši projekti so Pasavček, Policist Leon svetuje, Bodi (pre)viden.

Po mnenju ravnateljev v 80 % ima šola dovolj pristojnosti glede obveščanja o varnosti v cestnem prometu, polovica njih bi si želela imeti tudi več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih na to tematiko.

65 % ravnateljev meni, da je večina šolskih poti za njihove učence varnih, največ težav na šolski poti pa vidijo v premalem številu pločnikov. Če bi imeli na voljo več denarnih sredstev, bi učence peljali na ogled kritičnih mest, prav tako si želijo, da bi bilo več vsebin o prometu vključenih v osnovnošolski sistem in to s predavanji na to temo (30 %) in izpovedi žrtev cestnoprometnih nesreč (25 %).

3.7 PREVERJANJE HIPOTEZ IN RAZPRAVA

V nadaljevanju sledijo hipoteze, ki so bile na osnovi analize anketnega vprašalnika potrjene ali ovržene, in sicer:

HIPOTEZA 1: Več kot polovica anketiranih učencev meni, da bi se počutili varnejše, če bi bili v bližini šole prometni policisti.

Učenci so samo v 7 % odgovorili, da bi se počutili varnejše, če bi bili v bližini šole prometni policisti, zato hipoteza **ni potrjena**.

HIPOTEZA 2: Učencev, ki menijo, da bi šola morala bolje poskrbeti za njihovo prometno varnost, je več kot tistih, ki se s tem ne strinjajo.

Učenci so v 14 % mnenja, da bi morala šola bolje poskrbeti za prometno varnost svojih učencev, zato hipoteza **ni potrjena**.

HIPOTEZA 3: Vsaj 60 % učencev na svoji torbi nosi odsevna telesa.

Učenci so samo v 22 % odgovorili, da ima njihova torba odsevna telesa, zato hipoteza **ni potrjena**.

HIPOTEZA 4: Vsaj polovica anketiranih ravnateljev meni, da je večina šolskih poti varnih.

Ravnatelji so v 65 % mnenja, da so šolske poti v šolo za njihove učence večinoma varne, zato je hipoteza **potrjena**.

HIPOTEZA 5: Polovica ali več anketiranih ravnateljev si želi več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu.

Ker je polovica anketiranih ravnateljev izrazila željo po sodelovanju pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu, je hipoteza **potrjena**.

HIPOTEZA 6: Več kot tri četrtine anketiranih ravnateljev meni, da bi morali v osnovnošolski sistem vpeljati vsebine s področja varnosti v prometu.

Anketirani ravnatelji so v 45 % mnenja, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati še dodatne vsebine s področja o varnosti v cestnem prometu, zato hipoteza **ni potrjena**.

Otroci so kot prometni udeleženci nepredvidljivi, prometne predpise pogosto spregledajo ali pa si jih razlagajo po svoje (predvsem prometne znake, ki obveščajo o varni hoji), poleg tega ne zmorejo pravilno oceniti hitrosti in oddaljenosti bližajočega se vozila. Zato moramo za njihovo varnost skrbeti predvsem drugi udeleženci v cestnem prometu. Otroci in mladoletniki spadajo v t. i. skupino šibkejših prometnih udeležencev, saj se zelo redko pojavljajo kot povzročitelji prometnih nesreč. Vozniki morajo nanje še posebej paziti.

Starši naj bi čim več časa namenili prometnovarnostni vzgoji otrok. Preverili naj bi, kaj otroci znajo in zmorejo, ne le na šolski poti, ampak tudi na sprehodu, na kolesu ali v avtomobilu. Pri tem ne smejo pozabiti, da z lastnim ravnanjem dajejo zgled svojim otrokom.

4 ZAKLJUČEK

Moje mnenje je, da se varnost v okolici naše šole od časa, ko sem jo obiskovala, in do sedaj ni bistveno spremenila. Mogoče imajo učitelji večji nadzor nad učenci v šoli ter njeni bližini, a se mi zdi, da po končanem pouku in odhodu domov ta nadzor upade in otroci ostanejo sami z vsemi nevarnostmi, ki jim pretijo v cestnem prometu. Teh pa v okolici šole preti zelo veliko. Ne vem natančno, kdo bi lahko bil za vse to odgovoren oz. kdo bo odgovoren, če se komu od otrok kaj zgodi. Starši imajo pri tem zelo veliko vlogo, a ne moremo vse odgovornosti prelagati na njih, na našo mlajšo generacijo moramo biti pozorni prav vsi. Tako razmišljam prav zato, ker sem v vrnjenih anketnih vprašalnikih dobila informacijo, da učenci s potjo v šolo niso najbolj zadovoljni, ter da kar v 78 % ne uporabljajo odsevnih teles na torbah.

Ker je polovica ravnateljev posameznih osnovnih šol odgovorila, da bi želeli imeti več priložnosti sodelovanja pri različnih projektih, menim, da bi se ti ravnatelji lahko povezali in bi na takšen način izpeljali kakšen skupen projekt. V šolski program bi bilo potrebno vpeljati še več vsebin iz prometne varnosti. Seveda je pri tem pomembno, kakšno stališče ima posamezni učitelj do te problematike. Šole bi lahko organizirale dneve prometne varnosti za svoje učence, na katere bi povabili strokovnjake s tega področja, prav tako pa tudi starše.

Vsi bomo postali nekoč starši in vemo, koliko nam otroci pomenijo. Na varnost šolskih otrok vpliva več dejavnikov, vzgoja, starši, transportna sredstva, denarna sredstva, ki so v tem primeru tako majhna, da me ne preseneča podatek, da je cestni promet in njegova urejenost v okolici šol slaba. Največ pa lahko naredimo z lastnim zgledom, ki nas nič ne stane, vendar učinkuje.

5 LITERATURA IN VIRI

- ❖ Blažič, M., Ivanuša Grmek, M., Kramar, M., Strmčnik, F. (2003) *Didaktika*. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.
- ❖ Fošnarič, S. (2003). *Elementi poučevanja prometne vzgoje v 9-letni osnovni šoli*. Pedagoška obzorja. 18 (2), 106-115.
- ❖ Glogovec, Z. (1996). *Prometna vzgoja otroka: priročnik za vzgojiteljice in vzgojitelje v vrtcih, učiteljice in učitelje v prvih razredih osnovnih šol ter starše otrok*. Ljubljana: Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Slovenije.
- ❖ Jakelj, M. (2012). *Razvoj varnih šolskih poti Osnovne šole Ivana Cankarja Ljutomer*. Diplomsko delo. Maribor. Pridobljeno 14. 3. 2013, iz <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=47719>
- ❖ Lazović, D. (2007). *Pazi promet! Priročnik za vzgojitelje in učitelje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- ❖ Levičnik, I., Marjanovič Umek, L. in Polič, M. (1986). *Priročnik za prometno vzgojo v osnovni šoli*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- ❖ Osnova šola bratov Letonja Šmartno ob Paki. *Načrt varnih poti*. Pridobljeno 13. 3. 2013, iz http://204.gvs.arnes.si/dokumenti/Varne_solske_poti.jpg
- ❖ Polič, M., Zabukovec, V. in Žlender, B. (1996). *Prometna psihologija: mladi v prometu*. Ljubljana: Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije: Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Slovenije.
- ❖ Tomšič, A. (1999). *Izbrana poglavja iz didaktike*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
- ❖ Vinarnik, K. (2009). *Varnost šolskih otrok v cestnem prometu na Osnovni šoli Zreče*. Diplomsko delo. Maribor. Pridobljeno 14. 3. 2013, iz <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=47719>
- ❖ Žlender, B. (1997). Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu 1972-1997. *Vozimo pametno*. Ljubljana: Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Slovenije.

6 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik o prometni varnosti za učence

Priloga 2: Anketni vprašalnik za ravnatelje osnovnih šol

Priloga 3: Načrt varnih poti OŠ bratov Letonja Šmartno ob Paki

ANKETNI VPRAŠALNIK O PROMETNI VARNOSTI ZA UČENCE

Sem Lidija Podbregar, dijakinja 3. c razreda Srednje zdravstvene šole Celje, in delam pod mentorstvom g. prof. Petra Čepina Tovornika raziskovalno nalogo na temo o varnih poteh učencev od doma v šolo. Z anketo želim izvedeti, kako učenci ocenjujejo svojo pot v šolo in kako sami poskrbijo za svojo varnost v prometu. Pridobljeni podatki se bodo uporabili izključno v namen raziskovalne naloge. Že vnaprej se zahvaljujem za odgovore. **Prosim, da pri vsakem vprašanju označite samo en odgovor oz. ga dopišete.**

Razred: _____

1. Kako najpogosteje prihajaš v šolo?

a) peš

b) z avtobusom

c) s kolesom

d) pripeljejo me starši

e) drugo (napiši): _____

2. Ali si zadovoljen z urejenostjo avtobusnih postajališč na poti v šolo?

a) da

b) ne, ker (napiši): _____

c) ne hodim na avtobus

d) drugo (napiši): _____

3. Ali so prehodi za pešce na tvoji poti v šolo lepo vidni?

a) da, vsi so lepo vidni

b) le nekateri so lepo vidni

c) nimamo prehoda/-ov za pešce

d) ne

e) drugo (napiši): _____

4. Ali na svoji poti v šolo ali iz nje prečkaš cesto na prehodu za pešce?

a) da, vedno

b) včasih

c) nikoli

d) nimamo prehoda/-ov za pešce

e) drugo (napiši): _____

5. Ali si zadovoljen z urejenostjo prometnih površin v okolici šole?

a) da

b) ne, ker (napiši): _____

c) ne vem

d) drugo (napiši): _____

6. Ali bi se počutil varnejšega, če bi bili v bližini šole prometni policisti?

a) da

b) ne

c) ne vem

d) drugo (napiši): _____

7. Kdo ti je pokazal in povedal, kako se najvarneje pride v šolo?

a) starši

b) učitelji

c) policisti

d) nihče

e) se ne spominjam

f) drugo (napiši): _____

8. Se s starši kdaj pogovarjaš o svoji poti v šolo (glede nevarnih odsekov cestišča, obnašanja v cestnem prometu)?

a) da, pogosto

b) da, redko

c) ne

d) drugo (napiši): _____

9. Katere vsebine so za starše po tvojem mnenju pomembne glede varnosti v cestnem prometu?

a) pravilna hoja po cestišču, če ni pločnika

b) pravilno prečkanje cestišča

c) upoštevanje prometnih znakov

d) s starši se ne pogovarjam o varnosti v cestnem prometu

e) drugo (napiši): _____

10. Bi po tvojem mnenju morala šola boljše poskrbeti za prometno varnost svojih učencev in na kakšen način?

a) da, kako (napiši): _____

b) ne

c) ne vem

11. Se pri pouku oz. razredni uri kdaj pogovarjate o prometni varnosti učencev?

a) da, pogosto

b) da, redko

c) ne

d) se ne spominjam

e) drugo (napiši): _____

12. Si v avtomobilu pripneš varnostni pas?

a) da, vedno

b) pogosto

c) redko

d) nikoli

e) drugo (napiši): _____

13. So starši pripeti z varnostnim pasom, ko te vozijo?

a) da, vedno

b) pogosto

c) redko

d) nikoli

e) drugo (napiši): _____

14. Ima tvoja torba odsevna telesa?

a) da

b) ne

ANKETNI VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL

Sem Lidija Podbregar, dijakinja 3. c razreda Srednje zdravstvene šole Celje, in delam pod mentorstvom g. prof. Petra Čepina Tovornika raziskovalno nalogo na temo o varnih poteh učencev od doma v šolo. Z anketo želim izvedeti, kako učenci ocenjujejo svojo pot v šolo in kako sami poskrbijo za svojo varnost v prometu. Pridobljeni podatki se bodo uporabili izključno v namen raziskovalne naloge. Že vnaprej se zahvaljujem za odgovore. **Prosim, da pri vsakem vprašanju označite samo en odgovor oz. ga dopišete.**

Datum izpolnjevanja anketnega vprašalnika: _____

Osnovna šola (napišite): _____

1. Je vaša šola vključena v kakšen projekt oz. akcijo, ki se nanaša na varnost učencev v prometu in kako se imenuje?

a) da, kako se imenuje? _____

b) ne

2. Koliko denarja letno namenite kot šola za varnost vaših učencev v cestnem prometu?

a) da, koliko? _____

b) nič

c) drugo (napišite): _____

3. Ali vaši učitelji pri razredni uri ali kakšni drugi uri vaše učence opozarjajo na varnost v cestnem prometu?

a) da, zelo pogosto

b) da, pogosto

c) redko

d) ne vem

e) drugo (napišite): _____

4. S katerimi metodami po vašem mnenju bi učence najlaže oz. najhitreje naučili pravilnega ravnanja v cestnem prometu?

a) z lastnim zgledom

b) s predavanji v šoli

c) s predavanji policistov

d) drugo (napišite): _____

5. Ima po vašem mnenju osnovna šola dovolj pristojnosti glede osveščanja o varnosti učencev v cestnem prometu?

a) da

b) ne

c) ne vem

d) drugo (napišite): _____

6. Kakšne so šolske poti v šolo za vaše učence, ki jo obiskujejo?

a) vse so varne

b) večina poti je varnih

c) večina poti je nevarnih

d) ne vem

e) drugo (napišite): _____

7. Bi želeli imeti več možnosti oz. priložnosti sodelovanja pri različnih projektih glede varnosti v cestnem prometu?

a) da

b) ne

c) ne vem

8. Kje vidite **največ** težav pri varnosti v cestnem prometu vaših učencev?

a) premalo pločnikov

b) premalo zeber

c) premalo pešpoti

d) drugo (napišite): _____

9. Ima vaša šola narejen načrt varnih poti v šolo za vaše učence?

a) da

b) ne

10. Na kakšen način menite, da bi lahko glede varnosti v cestnem prometu vaših učencev naredili še več, če bi imeli na voljo več denarnih sredstev?

a) več predavanj

b) več ogledov kritičnih mest

c) drugo (napišite): _____

11. Menite, da bi v osnovnošolski sistem morali vpeljati še dodatne vsebine s področja varnosti v cestnem prometu?

a) da

b) ne

c) drugo (napišite): _____

12. Katere oz. kakšne vsebine bi po vašem mnenju bilo potrebno vpeljati v osnovnošolski sistem glede varnosti v cestnem prometu.

a) predavanja na to temo

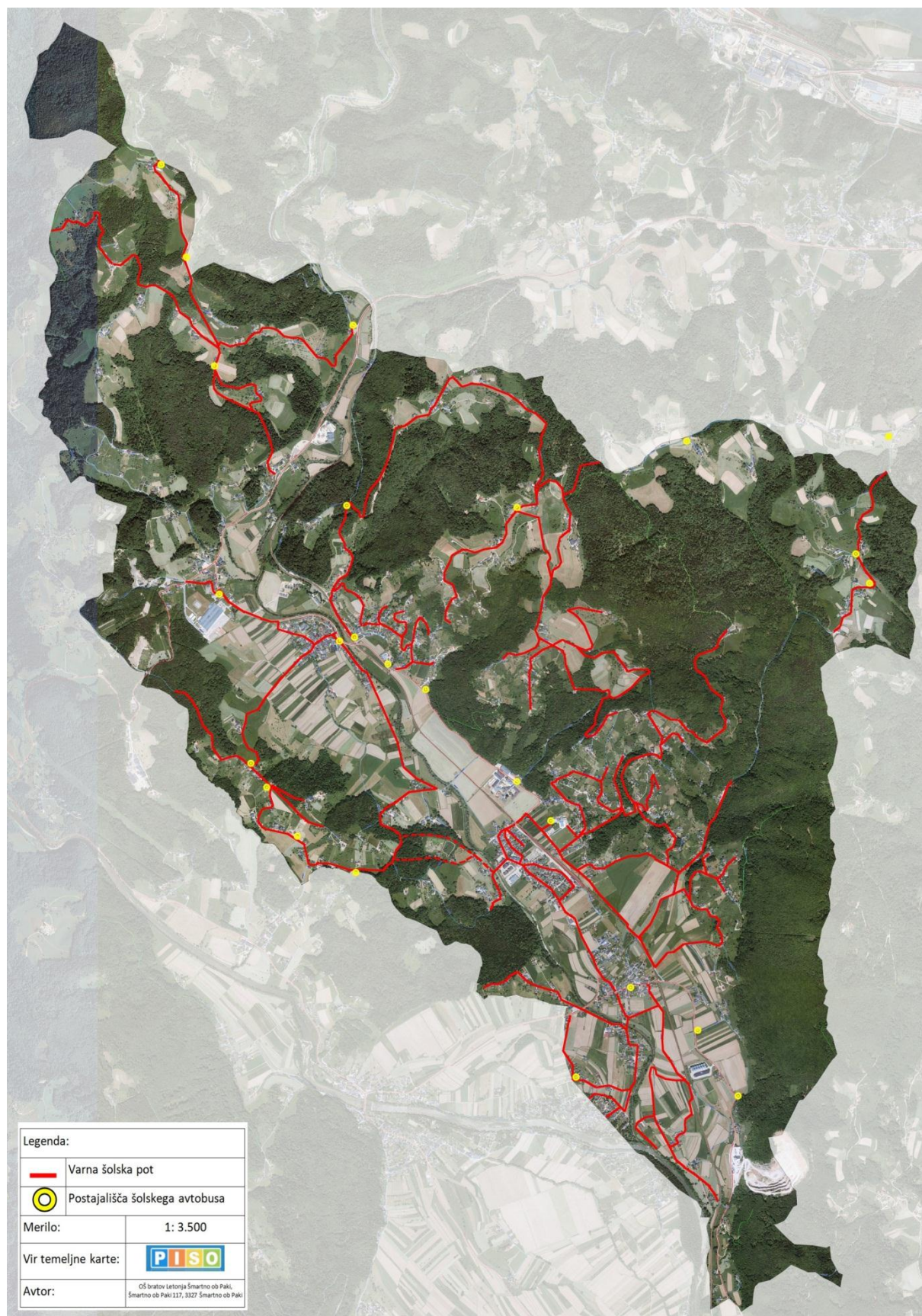
b) ogledi

c) izpovedi žrtev cestnoprometnih nesreč

d) ni potrebno vpeljati dodatnih vsebin

e) drugo (napišite): _____

NAČRT ŠOLSKIH POTI ZA UČENCE OŠ BRATOV LETONJA ŠMARTNO OB PAKI

IZJAVA*

Mentor PETER ČEPIN TOVORNIK, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom VLOGA OSNOVNE ŠOLE PRI PROMETNI VARNOSTI UČENCEV, katere avtorica je LIDIJA PODBREGAR

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na spletnih portalih z navedbo, da je nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 9. 3. 2013

Srednja zdravstvena šola Celje

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

* Pojasnilo

V skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja(-ice) in odgovorne osebe šole uvezati v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja(-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor(-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.